

Załącznik
do Uchwały nr XXII/126/2025
Rady Powiatu w Myśliborzu
z dnia 17 grudnia 2025 roku

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE MYŚLIBORSKIM**

NA LATA 2024-2030

Myślibórz 2025 rok

Aktualizacja programu z diagnozą zjawiska przemocy domowej.

SPIS TREŚCI.

1. Wstęp	2-4
2. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej	4-7
3. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego	7-57
4. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy domowej	57-60
5. Założenia programu	60
6. Cele programu, działania, oczekiwane rezultaty, wskaźniki.	60-63
7. Adresaci programu	63-64
8. Realizatorzy programu	64
9. Źródła finansowania	64
10. Termin realizacji	64-65
11. Oczekiwane efekty oraz ewaluacja	65
12. Monitorowanie oraz sprawozdawczość	65
13. Podsumowanie	65-66

1. Wstęp.

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy domowej na lata 2024 – 2030 został opracowany stosownie do zapisów art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zgodnie z którym do **zadań własnych powiatu należy** opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań skierowanych zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, jak również na ochronę osób doznających przemocy i edukację sprawców stosujących przemoc domową.

Jedna z najczęściej używanych definicji, określających zjawisko przemocy mówi, iż „przemoc to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane ku członkowi rodziny, powodujące szkody i cierpienie oraz naruszające godność i prawa jednostki”¹.

Najczęściej występujące formy przemocy to: przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, seksualna i zaniedbanie, których szersze wyjaśnienie znajduje się w dalszej części niniejszego opracowania.

Przemoc domowa nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

- **faza narastającego napięcia** – początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc, czy złożyć skargę.
- **faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje złagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Ofiary zaś wierzą wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego oczekują, znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. I nawet jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli: z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać².

Działania ujęte w niniejszym Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób doznających Przemocy Domowej w Powiecie Myśliborskim na lata 2024-2030 realizowane będą w oparciu o obowiązujące akty prawne, a w szczególności:

¹ K. Michalska, D. Jaszczak – Kuźmińska, „Przemoc w rodzinie” str. 5

² D. Kubacka-Jasiecka, A. Lipowska-Teutsch: „Wobec przemocy”, Kraków 1997 r.

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. 1997 nr 78, poz. 483 ze zm.),
2. Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024, poz. 1673),
3. Ustawę z dnia 12 marca 2004. o pomocy społecznej (Dz. U. 2025 r., poz. 620),
4. Ustawę z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2023, poz. 2809 ze zm.),
5. Ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023, poz. 2151 ze zm.),
6. Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r., poz. 1939),
7. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2025 r., poz. 49),
8. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2024 r., poz. 107 ze zm.),
9. Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. 2025 r., poz.179),
10. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. 2025 r., poz. 383),
11. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2025 r., poz. 46),
12. Uchwały nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (M.P 2021 poz. 235),
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2023 r., poz. 1870 ze zm.),
14. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecka w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowania decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz. U. 2023 r., poz. 1807 ze zm.),
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. u. 2023 r., poz. 1827 ze zm.),
16. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach. (Dz. U. 2023 r., poz. 1158 ze zm.).

Zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych powiatu należy, w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia,

4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej.

Ponadto zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy do przeciwdziałania przemocy domowej do zadań powiatu z zakresu administracji rządowej dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej należy, w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej,
2. opracowanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
3. opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
4. wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej.

2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Termin „przemoc domowa” jest wykorzystywana dla określenia działań i zaniechań występujących w różnych związkach międzyludzkich. Na potrzeby niniejszego programu przyjęto definicję przemocy określoną w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, gdzie zjawisko przemocy domowej oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą³.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- **jest intencjonalna** – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- **siły są nierównomierne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;
- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody⁴.

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniający się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczający poza społeczne zasady wzajemnych relacji i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc tym samym nienawiść i pragnienie odwetu. Pojmowana jest również jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom tego rozwoju. Przemoc można spotkać w różnych domach we wszystkich zakątkach świata. Ofiarami przemocy domowej mogą być kobiety, mężczyźni, dzieci, młodzi lub starzy, bogaci albo biedni, pochodzący ze wszystkich warstw społecznych i o różnych wpływach politycznych. Badania wykazują jednak, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w tych środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych bezrobociem i biedą w różnych jej odmianach.

³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021, poz. 1249 ze zm.).

⁴ [//www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/3987-przemoc-w-rodzynie-definicja](http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/3987-przemoc-w-rodzynie-definicja), [dostęp: 09.01.2017].

2.2. Mechanizmy przemocy.

1. **Syndrom wyuczonej bezradności** – to bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. (...) Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Osoba doznająca przemocy nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.
2. **Zjawisko prania mózgu** – jest to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby ofiara przemocy domowej funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się sprawcy. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody
3. **Zespół stresu pourazowego PTSD** (Post Traumatic Stress Disorder). Zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natrączywe wspomnienia, koszmary senne.
4. **Proces wiktylizacji** – każdy „wchodząc” w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem ofiary nazywamy wtórnym zranieniem.
5. **Syndrom sztokholmski** – takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości, czy nawet odwetu (co w tej sytuacji byłoby bardziej zrozumiałe). Jedna z ofiar tak związała się z terrorystą, iż zawarła z nim związek małżeński.
6. **Mechanizm „psychologicznej pułapki”** – ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w co tak dużo zainwestowała czasu, zapалу, energii. Budzi zdziwienie fakt, że trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej.

Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

3. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego.

Przemoc domowa to złożone zjawisko o wielowymiarowym charakterze, które dotyczy wielu aspektów życia społecznego, psychologicznego i ekonomicznego. Jest to problem, który nie tylko krzywdzi jednostki, ale także wpływa na całe rodziny, społeczności oraz systemy opieki zdrowotnej, wymiaru sprawiedliwości czy edukacji. Współczesne badania ukazują, że przemoc domowa nie ogranicza się jedynie do fizycznych ataków agresji, obejmuje również przemoc psychiczną, emocjonalną, ekonomiczną, seksualną oraz zaniedbanie. Każda z tych form przemocy niesie za sobą poważne konsekwencje, które prowadzić mogą do długotrwałych problemów zdrowotnych, kryzysu psychicznego, traumy oraz negatywnych skutków społecznych.

Zjawisko to jest szczególnie skomplikowane ze względu na jego ukryty charakter oraz fakt, że ofiary często pozostają w milczeniu z obawy przed doświadczaniem stygmatyzacji, brakiem zrozumienia lub brakiem wsparcia ze strony otoczenia. W wielu przypadkach przemoc domowa postrzegana jest jako sprawa prywatna, co utrudnia jej ujawnienie i podjęcie skutecznej interwencji. W kontekście globalnych ruchów na rzecz praw człowieka oraz rosnącej świadomości społecznej na temat przemocy domowej (w szczególności wobec kobiet i dzieci), konieczne jest dokładne zrozumienie mechanizmów rządzących tym zjawiskiem.

Celem niniejszej diagnozy jest nie tylko zidentyfikowanie skali i form przemocy domowej, ale także zrozumienie jej przyczyn oraz skutków, które mają daleko idące konsekwencje dla jednostek oraz społeczeństwa jako całości. W diagnozie zjawiska przemocy domowej kluczowe jest uwzględnienie wielu czynników, takich jak kontekst kulturowy, ekonomiczny oraz społeczny, które mogą wpływać na występowanie przemocy. W obliczu znacznej liczby przypadków przemocy domowej, konieczne staje się wypracowanie skutecznych strategii interwencji i prewencji, które będą odpowiadały na rzeczywiste potrzeby osób doświadczających przemocy domowej oraz umożliwią im odbudowę poczucia bezpieczeństwa i godności.

3.1. Położenie i historia powiatu myśliborskiego.

Powiat myśliborski jest najdalej wysuniętym na południowy zachód powiatem województwa zachodniopomorskiego. Położony jest na malowniczym Pojezierzu Myśliborskim oraz częściowo na Nizinie Gorzowskiej. We wschodniej części gminy Barlinek znajduje się fragment Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego (z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim), a w przylegającej do Odry części gminy Boleszkowice, fragment Parku Narodowego Ujście Warty. Przed reformą administracyjną z 1975 r. w obecnych granicach znajdowały się 2 powiaty: myśliborski i chojeński (z siedzibą w Dębnie), a w latach 1975–1999 teren obecnego powiatu znajdował się w granicach województwa gorzowskiego.

Według danych z 1 stycznia 2009 powierzchnia powiatu myśliborskiego wynosi 1182,40 km²

Na południu powiat myśliborski graniczy z powiatem gorzowskim w woj. lubuskim, oraz powiatem strzelecko-drezdeneckim, na wschodzie z powiatem choszczeńskim, na północy z powiatami gryfińskim, pyrzyckim i stargardzkim. Powiat graniczy również z niemieckim krajem związkowym Brandenburgia.

Początki powiatu datowane są na rok 1816, kiedy to w wyniku pruskiej reformy administracyjnej został utworzony Kreis Soldin. W skład powiatu wchodziły wówczas cztery miasta: Barlinek, Lipiany, Myślibórz, Pełczyce. Taki stan rzeczy przetrwał do 1945 r. Po wojnie Lipiany i okolice zostały przyłączone do powiatu pyrzyckiego. W skład powiatu myśliborskiego wchodziły natomiast miasta: Myślibórz, Barlinek, Pełczyce. Na zachodzie powiat graniczył z powiatem chojeńskim z siedzibą w Dębnie, w skład którego wchodziły między innymi gminy Dębno i Boleszkowice. Obydwa powiaty należały do województwa szczecińskiego i graniczyły z województwem zielonogórskim. W granicach województwa szczecińskiego powiat funkcjonował do reformy administracyjnej w 1975 roku, w wyniku której zlikwidowano powiaty. Wszystkie gminy powiatu myśliborskiego i część gmin powiatu chojeńskiego zostały wówczas wcielone do nowo utworzonego województwa gorzowskiego. Od 1 stycznia 1999 roku powiat funkcjonuje w granicach województwa zachodniopomorskiego i obejmuje swym zasięgiem gminy: Barlinek, Boleszkowice, Dębno, Myślibórz i Nowogródek Pomorski.

Rysunek nr 1 – Mapa powiatu myśliborskiego

3.2. Demografia powiatu myśliborskiego.

Powiat myśliborski na dzień 31 grudnia 2024 r. zamieszkuje 61949 mieszkańców, z czego 50,9% stanowią kobiety, a 49,1% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców zmalała o 9,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu myśliborskiego w 2050 r. wynosi 51 785, z czego 25 806 to kobiety, a 25 979 mężczyźni. Mieszkańcy powiatu myśliborskiego zawarli w 2023 roku 195 małżeństw, co odpowiada 3,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz nieznacznie większa od wartości dla kraju. 28,5% mieszkańców powiatu myśliborskiego jest stanu wolnego, 51,8% żyje w małżeństwie, 8,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,9% to wdowy/wdowcy. Powiat Myśliborski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący – 352. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu – 5,64 na 1000 mieszkańców powiatu myśliborskiego. W 2023 roku urodziło się 355 dzieci, w tym 50,4% dziewczynek i 49,6% chłopców. Średnia waga noworodków to 3346 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzin żywych do liczby zgonów wynosi 0,50 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2023 roku 33,7% zgonów w powiecie myśliborskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,9% zgonów w powiecie myśliborskim były nowotwory, a 4,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu myśliborskiego przypada 11,33 zgonów.

W 2023 roku zarejestrowano 653 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 800 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu myśliborskiego -147. W tym samym roku 30 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 15 wymeldowań za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 15. 58,6% mieszkańców powiatu myśliborskiego jest w wieku produkcyjnym, 17,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,1% jest w wieku poprodukcyjnym⁵.

3.3. Problematyka przemocy.

Jak wspomniano we wstępie do niniejszej diagnozy, przemoc domowa jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie traktowana jest ona jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę

5 https://www.polskawliczbach.pl/powiat_mysliborski

problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie osoby stosującej przemoc nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystywanie nierównowagi sił fizycznych, psychicznych i ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody fizycznej bądź psychicznej, zadanie bólu i cierpienia. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety i dzieci⁶. Dotyczy ona jednak również mężczyzn, osób w podeszłym wieku, z niepełnosprawnościami itp. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, bądź brak odpowiedniego działania, które występuje w sytuacji zależności w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta przybierać może różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, ekonomiczna, a także intencjonalne oraz nieintencjonalne zaniedbanie⁷. Ponadto dochodzić może do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji, w formie działań świadomych bądź nieświadomych. Ten rodzaj przemocy dotyka również osoby starsze, które ze względu na swój wiek są niejednokrotnie dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych⁸.

Wśród osób doznających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą domową jest niezwykle trudna i czasochłonna⁹. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- a) *motywacyjnego*, polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji;
- b) *poznawczego*, polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem;
- c) *emocjonalnego*, czyli pojawienia się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją¹⁰.

⁶ Źródło: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-domowa/50867,Przemoc-domowa-dane-od-2023-roku.html>

⁷ A. Staręga, *Przemoc wobec osób starszych*. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

⁸ E. Sygit, R. Ossowski, *Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie*, Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163-168.

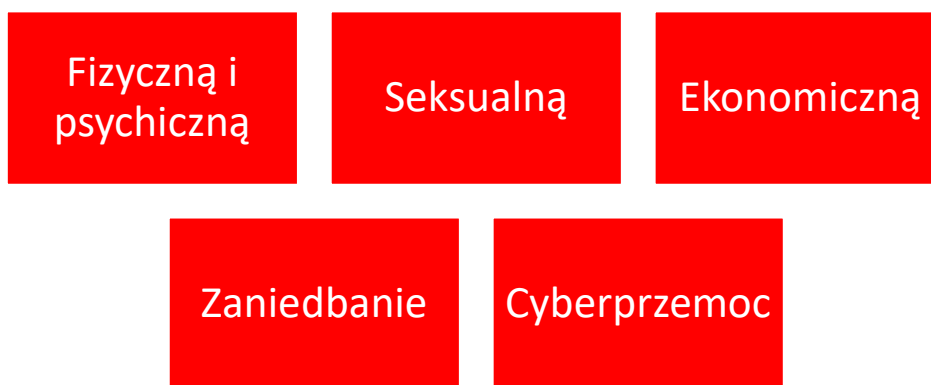
⁹ M. Kofta, G. Sędek, *Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne*, [w:] M. Kofta, *Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność*, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

¹⁰ T. Jarmakowski, *Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności*, Folia Psychologica 13, 2009, 55-73.

Przemoc domowa dotyka rodzin z różnych środowisk, a także o różnym statusie społecznym i nie jest identyfikowana wyłącznie w rodzinach problemowych. Warto jednak podkreślić, że w dużej mierze dotyczy ona rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi także zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalności wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa. Sytuacja taka prowadzi także do dziedziczenia wzorców przez dzieci. Dziecko odtwarza w dorosłym życiu zachowania przemocowe zaobserwowane w domu rodzinnym.

3.4. Rodzaje przemocy.

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni¹¹.
- **Przemoc psychiczna** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie)¹².
- **Przemoc seksualna** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot

¹¹ J. Helios, W. Jedlicka *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017, s. 16

¹² Tamże, s. 16-17.

i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.¹³.

- **Przemoc ekonomiczna** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnera/partnerki bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową¹⁴.
- **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy polegającej na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może się ono zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów¹⁵.
- **Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybrać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym¹⁶. Bardziej szczegółowy opis rodzajów przemocy elektronicznej zawarto w dalszej części niniejszego opracowania.

3.5. Przemoc domowa w świetle badań ogólnopolskich.

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i osoby jej doznające często nie chcą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2023 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 77 832, w tym 17 039 to osoby małoletnie¹⁷. Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu

¹³ Tamże, s. 19.

¹⁴ Tamże, s. 21-22.

¹⁵ Tamże, s. 25.

¹⁶ *Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców*. NASK Akademia, Warszawa 2020.

¹⁷ Źródło: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-domowa/50867,Przemoc-domowa-dane-od-2023-roku.html>

nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania, jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości.

Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje, kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21%.¹⁸

Z opracowanej Diagnozy Przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, którą przeprowadza cyklicznie Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że skala przemocy doświadczanej przez dzieci w Polsce jest nadal wysoka. Dzieci w Polsce doświadczają przemocy ze strony bliskich dorosłych zarówno psychicznej jak i fizycznej. Takie doświadczenia w ciągu całego życia miała niemal 1/3 dzieci. Pocieszający jest fakt, że widoczny jest spadkowy trend przemocy fizycznej dorosłych wobec dzieci. Ważną kwestią pozostaje fakt, że nie ma zależności pomiędzy wielkością miejscowości zamieszkania dziecka a doświadczeń przemocy ze strony bliskich dorosłych. Dzięki przeprowadzonym badaniom poznano skalę występowania różnych form przemocy doświadczanych przez dzieci i młodzież, a także poznano między innymi skalę zaniedbania fizycznego i psychicznego oraz perentyfikacji. Z badania wynika, że zachodzi korelacja problemu przemocy i problemu alkoholowego. Z przeprowadzonych badań wynika, że dzieci mieszkające i wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych, między innymi z dysfunkcją nadużywania alkoholu przez członka rodziny są bardziej narażone na przemoc ze strony dorosłych jak i przemoc rówieśniczą.

W badaniu wskazano rekomendacje, które również są bliskie dla naszej społeczności lokalnej, to między innymi:

- a) zwiększenie działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży;
- b) wzmocnienie działań mających na celu edukację społeczeństwa oraz zmiany postaw w zakresie reagowania na podejrzenie przemocy wobec dzieci;
- c) prowadzenie działań uświadamiających wśród rodziców, dotyczących przemocy psychicznej, poprawnych relacji i komunikacji.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych

¹⁸ *Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców*. NASK Akademia, Warszawa 2020.

i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy domowej lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

3.6. Wybór obszarów problemowych.

Rozpoznaniu zachowań i uwarunkowań zaburzających poprawne funkcjonowanie społeczne służy między innymi analiza danych zastanych, czyli dokumentacji instytucji publicznych, czy organizacji pozarządowych, ale także badania społeczne prowadzone wśród różnych grup. Umożliwiają one rozpoznanie ukrytych problemów, ich przyczyn i skutków, ale także ich skalę i zasięg. Dodatkowo, w oparciu o nie możliwe jest określenie działań i zasobów niezbędnych do ograniczenia problemu społecznego jakim jest przemoc domowa.

W diagnozie zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego analizie poddano:

- liczbę wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w poszczególnych gminach powiatu myśliborskiego;
- sondę uliczną przeprowadzoną wśród mieszkańców powiatu w dniu 21.08.2024 r.
- ankiety skierowane do dorosłych mieszkańców powiatu oraz do dzieci i młodzieży.

W ankietach zjawiska przemocy analizie poddano:

PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby jej doznającej. Definicja przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówi, że przemoc domową należy rozumieć jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”¹⁹.

PROBLEM PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ – przemoc rówieśnicza określana również jako *bullying*, może przybierać formę zarówno przemocy psychicznej, jak i fizycznej, stosowana wobec osoby, która nie jest w stanie się obronić. Stanowi jedno z poważniejszych zagrożeń oddziałujących na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, zwiększając ryzyko wystąpienia

¹⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U z 2024 r, poz. 1673)

depresji, myśli samobójczych, zaburzeń odżywiania, czy też wpływając na brak chęci uczęszczania do szkoły ²⁰.

Wartym zwrócenia uwagi są przykłady agresji elektronicznej, które dotyczyć mogą dzieci i młodzież, ale również osoby dorosłe. Przemoc elektroniczna przybierać może różne formy:

- **flaming** – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej;
- **prześladowanie** (*ang. harassment*) – regularne przysyłanie nieprzyjemnych wiadomości do osoby doznającej przemocy za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji;
- **kradzież tożsamości** (*ang. impersonation*) – podszywanie się pod osobę doznającą przemocy;
- **upublicznianie tajemnic** (*ang. outing*) – udostępnianie prywatnych materiałów osoby doznającej przemocy (np. zdjęcia);
- **śledzenie** (*ang. cyberstalking*) – inwigilacja osoby doznającej przemocy i nękanie jej niechcianymi komunikatami;
- **Happy Slapping** – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmu oraz upublicznianie nagrań lub zdjęć w internecie;
- **poniżenie** (*ang. denigration*) – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat osoby doznającej przemocy;
- **wykluczenie** (*ang. exclusion*) – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej osoby doznającej przemocy;
- **agresja techniczna** – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej, niż przeciwko samej ofierze ²¹.

3.7. Cel badania.

Celem przeprowadzenia analizy zjawiska przemocy domowej jest zrozumienie skali, przyczyn i skutków tego zjawiska w społeczeństwie. Niniejsza analiza obejmuje:

- **Identyfikację rodzajów przemocy:** Zrozumienie, jakie formy przemocy domowej występują (fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna) oraz jak się one manifestują.
- **Ocenę skali zjawiska:** Zbieranie danych na temat liczby przypadków przemocy domowej, aby określić jej rozpowszechnienie w różnych grupach społecznych i demograficznych.
- **Analizę przyczyn:** Zbadanie czynników ryzyka, które przyczyniają się do występowania przemocy domowej, takich jak normy kulturowe, czynniki ekonomiczne, wykształcenie czy uzależnienia.

²⁰ Popyk, A. *Skala i uwarunkowania przemocy rówieśniczej – wyniki Diagnozy przemocy wobec dzieci w Polsce 2023*. Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka, 22(4), 37-62

²¹ Pyżalski J., *Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży*, s. 126-128

- ➡ **Wsparcie dla osób doznających przemocy domowej:** Zrozumienie specyfiki przemocy domowej pozwoli na lepsze dostosowanie programów wsparcia i pomocy skierowanych do osób doznających przemocy domowej.
- ➡ **Propozycje rozwiązań:** Na podstawie przeprowadzonej analizy, zaproponowanie działań mających na celu zapobieganie przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego, wsparcie osób doznających przemocy oraz edukację społeczeństwa.
- ➡ **Współpracę interdyscyplinarną:** Zrozumienie, jak różne instytucje (służby socjalne, policja, organizacje pozarządowe) mogą współpracować w celu lepszego radzenia sobie z problemem przemocy domowej.

Przeprowadzenie takiej analizy może przyczynić się do skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenia społecznej świadomości w tym obszarze.

3.8. Metodologia badań.

Metodologia badań jest to określony proces postępowania badawczego uwzględniający sposoby zbierania, opracowania, analizy i interpretacji danych, który umożliwia uzyskanie odpowiedzi na kluczowe pytania badawcze ²². W niniejszym przypadku pozwoli określić skalę i nasilenie zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego. W celu osiągnięcia wiarygodnych i miarodajnych rezultatów przeprowadzonych badań, w niniejszej analizie badaniem objęto przedstawicieli różnych grup lokalnej społeczności. Dywersyfikacja próby badawczej pozwoliła na rozróżnienie zakresu danych problemów z różnych perspektyw.

Poznanie opinii i doświadczeń uczestników badania możliwe było dzięki zastosowaniu ilościowej metody badań. W przypadku uczniów oraz osób dorosłych zdecydowano się na przeprowadzenie badania za pomocą techniki badawczej CAWI (*ang. Computer Assisted Web Interviews*), czyli ankiety umieszczonej na platformie internetowej dostępnej dla wszystkich osób posiadających link. Ponadto umożliwiono wypełnienie ankiety poprzez umieszczenie jej na stronie internetowej Powiatu Myśliborskiego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu oraz portalu społecznościowym Facebook. Zastosowana technika pozwoliła w pełni na zachowanie anonimowości respondentów. Przed przystąpieniem do wypełnienia ankiet respondenci zapoznawali się z informacją o tym, jaki jest cel badań oraz o zachowaniu anonimowości w opracowanym dokumencie.

Rysunek nr 2. Metody i techniki badawcze wykorzystane do przeprowadzenia badań oraz próba badawcza.

²² Skarbek W., *Wybrane Zagadnienia Metodologii Nauk Społecznych*, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2013, s.62-63.

Po przeprowadzeniu badań społecznych następuje etap opracowania diagnozy zjawiska przemocy domowej (na terenie powiatu myśliborskiego), czyli ekspertyzy uwzględniającej wyniki i wnioski z przeprowadzonych badań oraz rekomendacje dotyczące działań umożliwiających ograniczenie skali zdiagnozowanych problemów²³.

Diagnoza zamieszczona zostanie na stronie podmiotowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu, umożliwiając tym samym wgląd w jej wyniki i rekomendacje zarówno mieszkańcom powiatu myśliborskiego, jak również jednostkom realizującym zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Prawidłowa analiza i interpretacja wyników badania ankietowego pozwoli określić główne problemy oraz wskazać obszary priorytetowej interwencji, czyli te aspekty przemocy domowej, które są najbardziej nasilone i przynoszą negatywne konsekwencje społeczne.

Kolejnym krokiem jest określenie i zaprojektowanie działań naprawczych umożliwiających zminimalizowanie problemów i niekorzystnych sytuacji. Działania naprawcze ujęte zostaną w rozdziale Wnioski i Rekomendacje oraz powinny zostać uwzględnione w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Myśliborskim na lata 2024-2030, co zapewni możliwość ich systematycznego wdrażania i finansowania.

Wprowadzanie działań naprawczych zaproponowanych w niniejszym opracowaniu należy poddawać systematycznemu monitoringowi i okresowej ewaluacji, które są kluczowymi elementami zarządzania tym problemem. Regularne monitorowanie pozwala na zebranie danych dotyczących przemocy domowej, co umożliwia lepsze zrozumienie skali i charakteru tego zjawiska w lokalnej społeczności. Dzięki temu można identyfikować trendy i zmiany w czasie, co jest kluczowe dla skutecznego planowania działań prewencyjnych. Wyniki monitoringu i ewaluacji mogą być wykorzystywane do zwiększenia świadomości społecznej w obszarze przemocy domowej. Edukacja społeczna oparta na rzetelnych danych, może przyczynić się do zmiany postaw i norm społecznych, co jest niezbędne w walce z tym zjawiskiem.

3.9. Procedura „Niebieskie Karty” na terenie powiatu myśliborskiego.

Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r, poz. 1870).

Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, (np. pracownika socjalnego), oświaty, ochrony zdrowia, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury powinno następować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet niepoparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się, aby domniemanie stosowania przemocy

²³ Szatur-Jaworska B., *Diagnozowanie w polityce społecznej*, IPS UW, Warszawa 2002, s. 19

zostało uzasadnione.

W latach 2020-2023 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w powiecie myśliborskim kształtowała się następująco:

- 82 w 2020 roku;
- 108 w 2021 roku;
- 101 w 2022 roku;
- 106 w 2023 roku.

Chcąc uzyskać jak najbardziej miarodajne informacje, szczegółowej analizie poddano dane z 2024 roku. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu poproszone zostały o przedstawienie danych dotyczących procedury „Niebieskie Karty” w 2024 r. z uwzględnieniem: nazwy instytucji wszczynającej, terenu (wiejski, miejski), wieku, płci, niepełnosprawności zarówno osób stosujących przemoc domową, jak i jej doznających.

Tabela nr 1. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Barlinek.

Rok	2024	
Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”- jaka instytucja?	Nazwa instytucji wszczynającej	liczba
	Policja	37
	OPS	16
	Oświata	4
Wszczęcie procedura „Niebieska Karta”- jaki teren	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	12	45
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- ustanie przemocy	7	18
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- brak zasadności podejm.działań	0	0
Osoby zgłaszające do OPS podejrzeniem wyst. przem. dom., nie wszczęto proc.	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	0	3
Wiek, niepełnosprawność osób stosujących przemoc:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	0	0
19-35	4	20
36-60	6	25
Pow. 60	2	2
Osoby niepełnosprawne	0	0

Kobiety	3	14
Mężczyźni	9	33
Wiek, niepełnosprawność doznających przemocy: płć, osób	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	13	31
19-35	4	14
36-60	6	15
Pow. 60	4	11
Osoby niepełnosprawne	1	3
Kobiety	12	34
Mężczyźni	3	4

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Barlinku.

Jak obrazuje powyższa tabela najczęściej procedur „Niebieskie Karty” na terenie gminy Barlinek wszczętych zostało przez Policję (37) oraz Ośrodek Pomocy Społecznej (16). 4 wszczęcia dotyczyły placówek oświatowych. Gminę Barlinek zamieszkuje 19 220 osób, z czego 13 049 osób to mieszkańcy Barlinka²⁴. Znajduje to odzwierciedlenie w ilości „Niebieskich Kart” wszczętych na terenie miejskim (45) i wiejskim (12). Osobami najczęściej stosującymi przemoc domową byli mężczyźni (33) w wieku pomiędzy 19-35 lat (20) i 36-60 lat (25). Wśród osób doznających przemocy na terenie gminy Barlinek zdecydowaną większość stanowią kobiety (46) oraz osoby małoletnie (44). Niepokojący jest fakt, że wśród osób doznających przemocy domowej znaleźli się seniorzy powyżej 60 roku życia (15) oraz osoby niepełnosprawne (4).

Tabela nr 2. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Nowogródek Pomorski.

Rok	2024	
Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”- jaka instytucja?	Nazwa instytucji wszczynającej	liczba
	Policja	4
	Pomoc społeczna	3
	Oświata	1
Wszczęcie procedura „Niebieska Karta”- jaki teren	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	8	0

²⁴ <https://www.polskawliczbach.pl/Barlinek>

Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- ustanie przemocy	8	0
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- brak zasadności podejm.działań	1	0
Osoby zgłaszające do OPS podejrzeniem wyst. przem. dom., nie wszczęto proc.	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	0	3
wiek, płeć, niepełnosprawność osób stosujących przemoc:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	0	0
19-35	3	0
36-60	9	0
Pow. 60	1	0
Osoby niepełnosprawne	0	0
Kobiety	2	0
Mężczyźni	11	0
Wiek, płeć, niepełnosprawność osób doznających przemocy:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	16	0
19-35	4	0
36-60	6	0
Pow. 60	1	0
Osoby niepełnosprawne	0	0
Kobiety	11	0
Mężczyźni	0	0

Źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Nowogrodku Pomorskim.

Gmina Nowogrodek Pomorski jest niewielką gminą, zamieszkiwaną przez 3320 osób ²⁵. Stanowi to 5% ogółu mieszkańców powiatu myśliborskiego. Liczba mieszkańców oraz wiejski charakter gminy znajduje odzwierciedlenie w ilości wszczętych procedur „Niebieskie Karty”

²⁵ Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Nowogrodek_Pomorski

(8) oraz miejsc wszczęcia procedury. Wszystkie działania podjęte zostały na terenach wiejskich. Osobami najczęściej stosującymi przemoc domową byli mężczyźni (11) i osoby pomiędzy 36-60 rokiem życia (9). Wśród osób doznających przemocy domowej na terenie gminy Nowogródek Pomorski nie było mężczyzn, 100% ODP stanowiły kobiety oraz osoby do 18 roku życia (16).

Tabela nr 3. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Myślibórz.

Rok	2024	
Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”- jaka instytucja?	Nazwa instytucji wszczynającej	liczba
	KPP	22
	OPS	3
	Szkoły Podstawowe	4
	Sł. zdrowia	1
Wszczęcie procedura „Niebieska Karta”- jaki teren	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	15	15
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- ustanie przemocy	8	6
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- brak zasadności podejm.działań	5	4
Osoby zgłaszające do OPS podejrzeniem wyst. przem. dom., nie wszczęto proc.	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	2	1
wiek, płeć, niepełnosprawność osób stosujących przemoc:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	0	1
19-35	10	3
36-60	5	9
Pow. 60	1	2
Osoby niepełnosprawne	0	2
Kobiety	6	3
Mężczyźni	10	10
Wiek, niepełnosprawność, płeć, osób doznających przemocy:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	12	13

19-35	5	0
36-60	4	9
Pow. 60	3	3
Osoby niepełnosprawne	1	2
Kobiety	14	18
Mężczyźni	7	9

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Myśliborzu.

Gmina Myślibórz to gmina miejsko – wiejska. Zamieszkuje ją 18541 osób, z czego ponad połowa, bo 10358 osób to mieszkańcy Myśliborza ²⁶. Najwięcej procedur „Niebieskie Karty” wszczętych zostało przez Komendę Powiatową Policji w Myśliborzu (22), szkoły podstawowe (4), Ośrodek Pomocy Społecznej (3). Jedna procedura wszczęta została przez placówkę służby zdrowia. Uwarunkowania demograficzne gminy znalazły odzwierciedlenie w ilości wszczętych procedur na terenach wiejskich i miejskim (po 15). Wśród osób stosujących przemoc, wobec których wszczęto procedury, zdecydowaną większość stanowili mężczyźni zamieszkujący zarówno tereny wiejskie (10) jak i miejski (10). Osobami najczęściej doświadczającymi przemocy domowej były kobiety (14 teren wiejski i 18 teren miejski) oraz osoby małoletnie (12 teren wiejski i 13 miejski). Na zwrócenie uwagi zasługuje fakt, iż wśród osób doświadczających przemocy domowej znaleźli się również mężczyźni (7 osób teren wiejski i 9 osób teren miejski).

Tabela nr 4. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Dębno.

Rok	2024	
Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”- jaka instytucja?	Nazwa instytucji wszczynającej	liczba
	Policja	13
	OPS Dębno	2
	Inne ZI z innych miejscowości	2
Wszczęcie procedura „Niebieska Karta”- jaki teren	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	5	12
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- ustanie przemocy	3	9
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- brak zasadności podejm.działań	0	1

²⁶ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Mysliborz

Osoby zgłaszające do OPS podejrzeniem wyst. przem. dom., nie wszczęto proc.	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	0	0
Wiek, płeć, niepełnosprawność osób stosujących przemoc:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	0	0
19-35	2	2
36-60	2	9
Pow. 60	1	1
Osoby niepełnosprawne	1	2
Kobiety	1	2
Mężczyźni	5	12
Wiek, płeć, niepełnosprawność osób doznających przemocy:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	7	11
19-35	5	1
36-60	7	8
Pow. 60	1	3
Osoby niepełnosprawne	1	3
Kobiety	8	10
Mężczyźni	2	6

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Dębnie.

Gmina Dębno to gmina miejsko – wiejska. Zamieszkują ją 18282 osoby, z czego 6278 osób stanowią mieszkańcy wsi ²⁷. Odzwierciedla to liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w terenie miejskim (12) i wiejskim (5). 13 procedur wszczętych zostało przez Policję, zaś po dwie przez OPS Dębno oraz Zespoły Interdyscyplinarne z innych miejscowości. Wśród osób stosujących przemoc domową najwięcej było mężczyzn zamieszkujących teren miejski (12). Analogicznie przemocy najczęściej doznawały kobiety zamieszkujące teren miejski (10).

²⁷ <https://debno.pl/strona/dane-statyczne>,

Na uwagę zasługuje fakt, iż zarówno wśród osób stosujących przemoc (3) jak i doznających przemocy domowej (4) występowały osoby niepełnosprawne.

Tabela nr 5. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Boleszkowice.

Rok	2024	
Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”- jaka instytucja?	Nazwa instytucji wszczynającej	liczba
	Policja	3
	Szkoła Podstawowa	1
	Szkoła Ponadpodstawowa	1
Wszczęcie procedura „Niebieska Karta”- jaki teren	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	5	0
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- ustanie przemocy	0	2
Zakończenie procedury „Niebieska Karta”- brak zasadności podejm.działań	0	1
Osoby zgłaszające do OPS podejrzeniem wyst. przem. dom., nie wszczęto proc.	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
	0	0
Wiek, niepełnosprawność, płęć, osób stosujących przemoc:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	0	0
19-35	2	0
36-60	4	0
Pow. 60	0	0
Osoby niepełnosprawne	0	0
Kobiety	1	0
Mężczyźni	5	0
Wiek, niepełnosprawność, płęć, osób doznających przemocy:	Teren wiejski liczba	Teren miejski liczba
Do 18 r.z.	5	0
19-35	1	0

36-60	1	0
Pow. 60	1	0
Osoby niepełnosprawne	0	0
Kobiety	6	0
Mężczyźni	2	0

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Boleszkowicach.

Gmina Boleszkowice to gmina wiejska. W 2023 roku zamieszkiwało ją 2774 osób,²⁸ z czego 1285 osób mieszka w Boleszkowicach. Stosunkowo niewielka liczba mieszkańców ma bezpośrednie przełożenie na liczbę procedur „Niebieskie Karty”. 3 procedury wszczęte zostały przez Policję, zaś po jednej przez placówki oświatowe (szkoła podstawowa i ponadpodstawowa). Wszystkie procedury dotyczyły terenów wiejskich (5), gdzie osobami stosującymi przemoc domową byli głównie mężczyźni (5), zaś osobami jej doświadczającymi były kobiety (6) i osoby małoletnie (5).

Analiza trendów liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2024 wskazuje, że liczba procedur na terenie powiatu myśliborskiego systematycznie wzrasta (z wyłączeniem roku 2022). W roku 2021 we wszystkich gminach odnotowano tendencję wzrostową, co spowodowane być mogło panującą wówczas pandemią koronawirusa i wprowadzonym lockdownem. Na uwagę zasługuje fakt, iż w czterech gminach (z wyłączeniem gminy Nowogródek Pom.) nastąpiła tendencja wzrostowa r.d.r. 2023-2024. Ponadto, porównując liczbę wszczętych procedur w latach 2020 (82) i 2024 (117) odnotowujemy wzrost o 42,68%.

Tabela nr 6. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w poszczególnych gminach powiatu myśliborskiego w latach 2020-2024.

Wyszczególnienie	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”				
	2020	2021	2022	2023	2024
Gmina Barlinek	40	50	58	52	57
Gmina Boleszkowice	3	4	0	3	5
Gmina Dębno	11	21	16	12	17
Gmina Myślibórz	22	24	20	29	30
Gmina Nowogródek Pom.	6	9	7	10	8
Powiat Myśliborski	82	108	101	106	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej.

²⁸ <https://rada.boleszkowice.pl/pliki/boleszkowice/zalaczniki/45/raport-o-stanie-gminy-2023-2.pdf>

4. Liczba wszczętych spraw dotyczących przemocy domowej oraz liczba osób skazanych z tytułu stosowania przemocy domowej.

W celu dokładnego zdiagnozowania zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego zwrócono się do Prokuratury Rejonowej w Myśliborzu z prośbą o udzielenie informacji o ilości wszczętych spraw i osób skazanych z następujących artykułów Kodeksu Karnego:

- **art. 207 § 1 KK:** *Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.*
- **art. 207 § 1a KK:** *Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.*
- **art. 207 § 3 KK:** *Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.*
- **art. 217 § 1 KK:** *Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.*

Ilość spraw oraz liczbę osób skazanych z wymienionych wyżej artykułów obrazuje tabela nr 7.

Tabela nr 7. Liczba wszczętych spraw i liczba skazanych z art. 207 i 217 KK.

Prokuratura Rejonowa w Myśliborzu	2024 rok.	
	Liczba skazanych	Liczba wszczętych spraw
Art. 207 § 1 KK	25	29
Art. 207 § 1a KK	2	2
Art. 207 § 3 KK	0	0
Art. 217 § 1 KK	12	13

Źródło: dane Prokuratury Rejonowej w Myśliborzu.

3.10. Analiza wyników badania ankietowego – uczniowie.

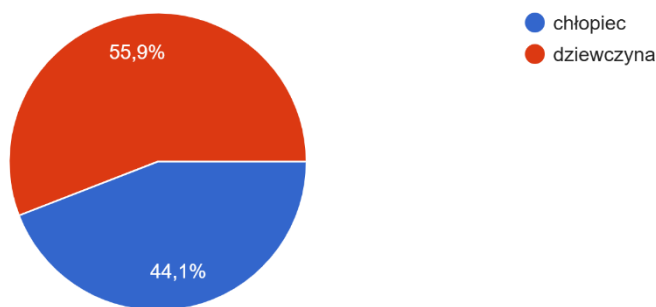
W niniejszym dziale opracowania przedstawiono problem przemocy i cyberprzemocy z perspektywy dzieci i młodzieży zamieszkującej teren powiatu myśliborskiego. Zawarte w ankiecie pytania miały na celu oszacowanie problemów z doświadczaniem i stosowaniem przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy, a także poznanie opinii młodych mieszkańców powiatu na temat realizowanych działań profilaktycznych w obszarze szeroko rozumianej przemocy domowej.

Struktura badanej grupy.

Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie powiatu myśliborskiego wypełnili 170 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej grupy ze względu na płeć. Zauważyć można, że w przeprowadzonym badaniu przewagę miały dziewczęta – stanowiły one 55,9% odpowiedzi, chłopcy zaś – 44,1%.

Wykres nr 1. Struktura badanej grupy ze względu na płeć.

Płeć
170 odpowiedzi

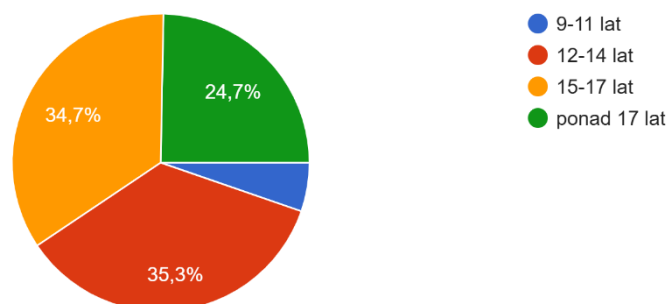
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Uczniowie, którzy wzięli udział w badaniu, reprezentowali zróżnicowany przedział wiekowy. Najwięcej odpowiedzi udzielili uczniowie w przedziale wiekowym pomiędzy 12-14 lat, co stanowi 35,3% ankietowanych. Niewiele mniej, bo 34,7% uczniów reprezentowało przedział wiekowy 15-17 lat, a 24,7% ankietowanych było w wieku powyżej 17 lat. Najmniejszy odsetek badanych - 5,3%, stanowiły osoby między 9 a 11 rokiem życia.

Wykres nr 2. Struktura badanej grupy ze względu na wiek.

Wiek

170 odpowiedzi

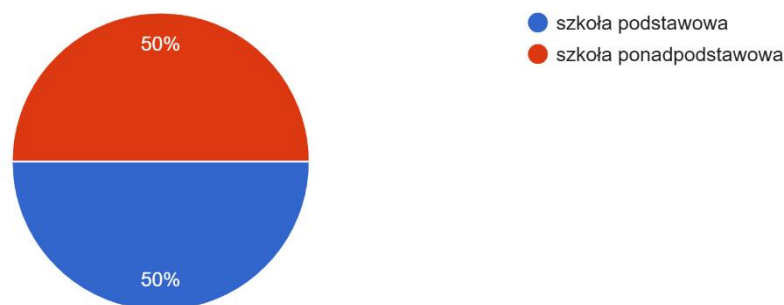
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Zróżnicowanie wiekowe ankietowanych uczniów znalazło odzwierciedlenie w pytaniu o rodzaj szkoły, do której uczęszczają. W pytaniu tym odpowiedzi rozłożyły się równomiernie. W ankiecie wzięło udział 50% uczniów szkół podstawowych i 50% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wykres nr 3. Struktura badanej grupy ze względu na rodzaj szkoły.

Szkoła do której chodzę

170 odpowiedzi

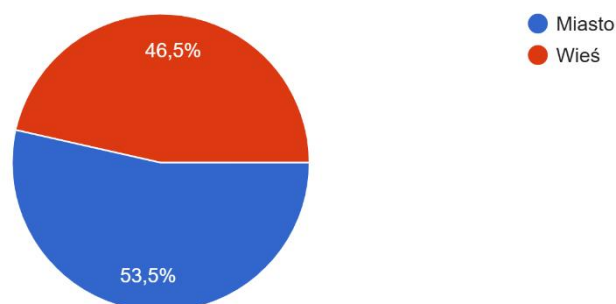
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Uczniowie, którzy wypełnili ankietę zamieszkują zarówno tereny wiejskie jak i miejskie, z nieznaczną przewagą osób zamieszkujących w miastach. 53,5% badanych zamieszkuje w miastach, a 46,5% zamieszkuje tereny wiejskie.

Wykres nr 4. Struktura badanej grupy ze względu na miejsce zamieszkania.

Miejsce zamieszkania

170 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Problem przemocy.

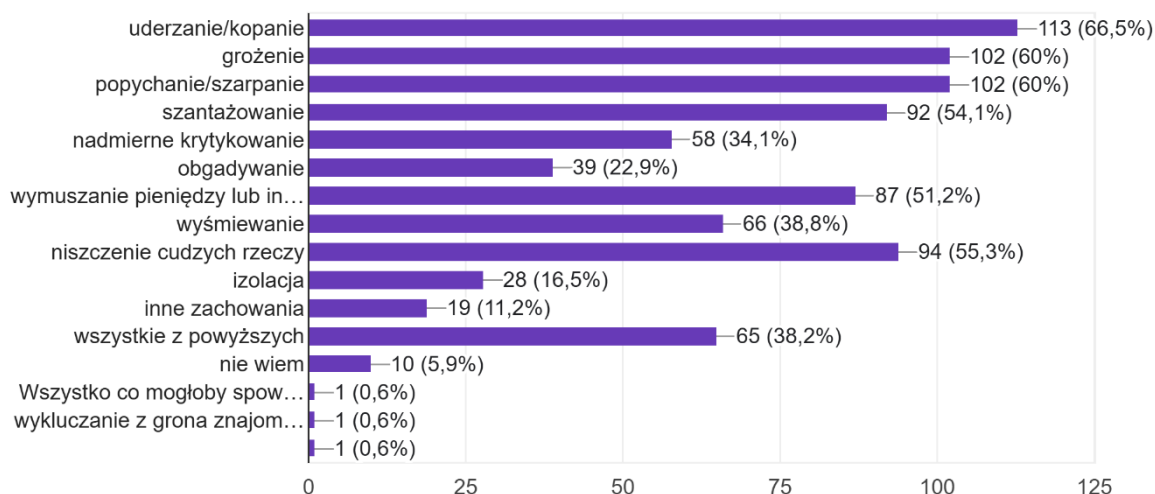
Pierwsze pytanie dotyczące przemocy miało na celu poddanie weryfikacji wiedzy uczniów na temat szeroko rozumianej przemocy. Młodzi mieszkańcy powiatu myśliborskiego zapytani zostali, jakie zachowania według nich, zaliczyć można do aktów przemocy. Jak obrazuje poniższy wykres 66,5% uczniów uważa, że aktem przemocy jest uderzanie i kopanie. 102 uczniów (60% badanych) uważa, że grożenie, popychanie i szarpanie stanowi formę przemocy. W dalszej kolejności ankietowani wskazali: niszczenie cudzych rzeczy (55,3%), szantażowanie (54,1%), wymuszanie pieniędzy lub innych rzeczy materialnych (51,2%), wyśmiewanie (38,8%), nadmierną krytykę (34,1%), obgadywanie (22,9%), izolację (16,5%), inne zachowania (11,2%). 0,6% badanych uczniów wskazało odpowiedź: wszystko, co mogłoby spowodować przejściowe lub długotrwałe poczucie zgorszenia, obniżenie samopoczucia itp. Również 0,6% uczniów uważa, że formą przemocy jest wykluczenie z grona znajomych.

38,2% badanych zaznaczyło odpowiedź, że objawami przemocy są wszystkie wymienione w niniejszym pytaniu zachowania. Jednocześnie 5,9% ankietowanych wykazało się brakiem wiedzy lub niechęcią do udzielenia odpowiedzi zaznaczając: nie wiem.

Wykres nr 5. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą?

Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą?

170 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

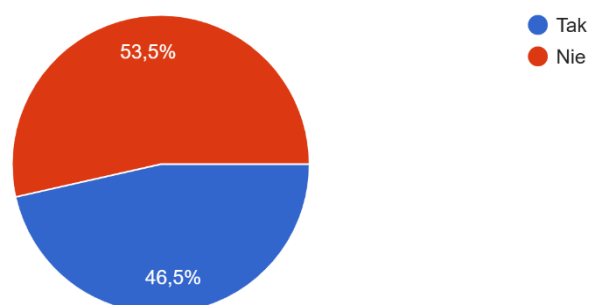
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Dalsza część badania miała na celu oszacowanie skali zjawiska przemocy wśród uczniów uczęszczających do szkół znajdujących się na terenie powiatu myśliborskiego. Ankietowani zostali zapytani o to, czy w przeciągu ostatniego roku doświadczyli przemocy. 46,5% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a 53,5% deklaruje, że przemocy nie doświadczyło.

Wykres nr 6. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy?

Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy?

170 odpowiedzi

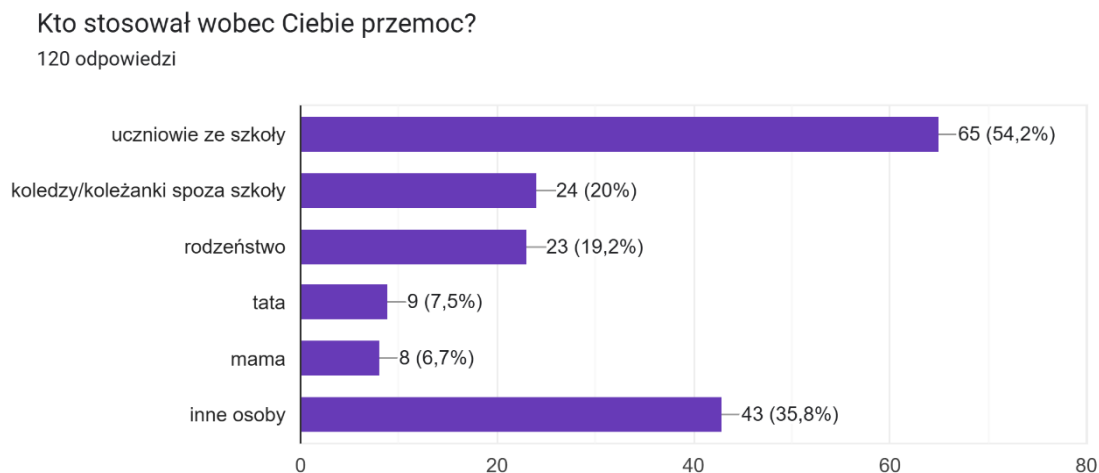

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W celu dokładniejszego zbadania tego obszaru, zapytaliśmy ankietowanych o to, kto stosował wobec nich przemoc. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że badani

najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze szkoły – odpowiedzi takiej udzieliło 54,2%. Na drugim miejscu znalazły się inne osoby – 35,8%, z kolei na trzecim koleżanki/koledzy spoza szkoły – 20%. Doświadczenie przemocy ze strony rodzeństwa wskazało 19,2% uczniów, a ze strony rodziców odpowiednio, tata – 7,5% oraz mama – 6,7% .

Wykres nr 7. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

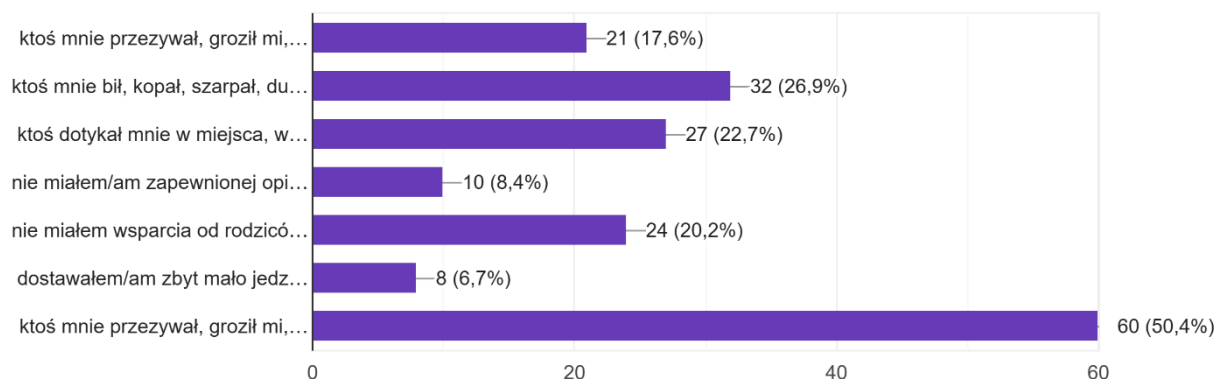
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzajów doznawanej przez nich przemocy. 68% uczniów odpowiedziało, że doświadczyło przemocy psychicznej zaznaczając, że ktoś ich przezywał, groził, upokarzał, straszył, wyśmiewał (suma % z pierwszej i ostatniej odpowiedzi). Na drugim miejscu ankietowani zaznaczyli przemoc fizyczną, 26,9% uczniów odpowiedziało, że ktoś ich bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp. Na kolejnych miejscach znalazły się odpowiedzi: ktoś dotykał mnie w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am mówił o moim ciele w sposób, który mnie zawstydział – 22,7%. 20,2% uczniów deklaroowało brak wsparcia od rodziców/opiekunów kiedy mieli problemy. 8,4% udzieliło odpowiedzi, że nie miało zapewnionej opieki, gdy byli chorzy, a 6,7% badanych odpowiedziało, że dostawali zbyt mało jedzenia i chodzili głodni.

Wykres nr 8. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś

119 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

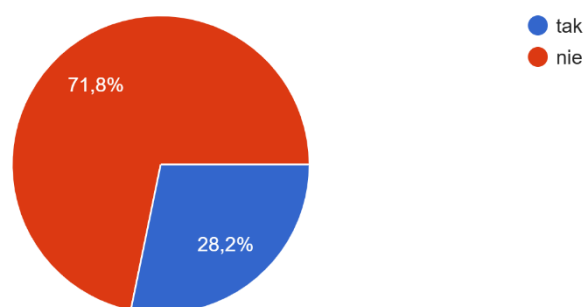
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

W kolejnym pytaniu uczniowie odpowiadali, czy w ciągu ostatniego roku doszło do sytuacji, w której to oni stosowali przemoc. 71,8% odpowiedzi było negatywnych, a 28,2% twierdzących.

Wykres nr 9. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której stosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której stosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?

170 odpowiedzi

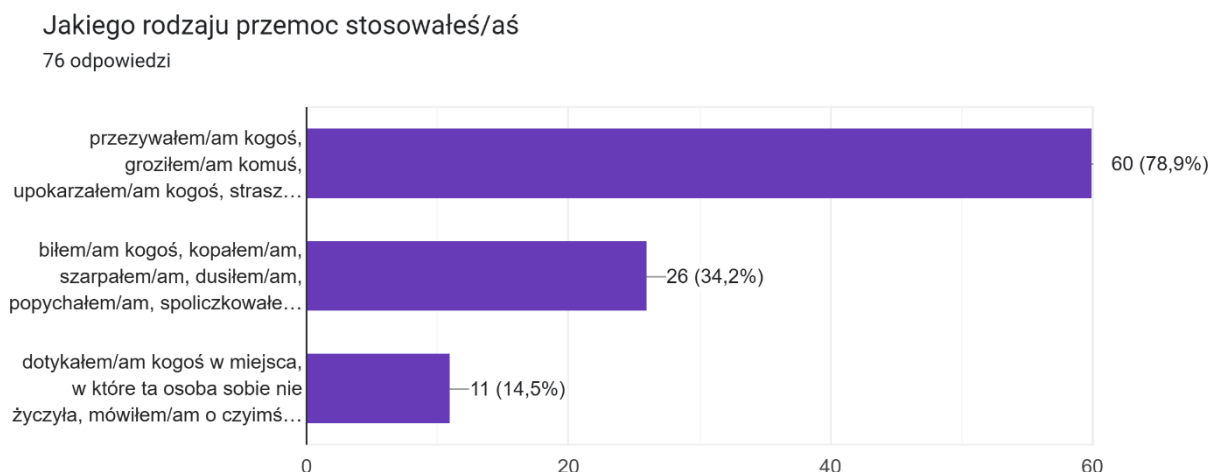

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Osoby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, w celu pogłębienia analizy zapytane zostały o to, jakiego rodzaju przemoc stosowały. Największy odsetek stanowiła przemoc psychiczna, 77,5% badanych zaznaczyło odpowiedź: przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am. Na drugim miejscu znalazła

się przemoc fizyczna. 35,2% uczniów stosujących przemoc zaznaczyło odpowiedź: biłem/am kogoś, kopąłem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am, itp. 10 osób, co stanowi 14,1% odpowiedzi, udzieliło odpowiedzi twierdzącej przyznając, że: dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba sobie nie życzyła, mówiłem/am o czymś ciele w sposób, który ją zawstydział.

Wykres nr 10. Jakiego rodzaju przemoc stosowałeś?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

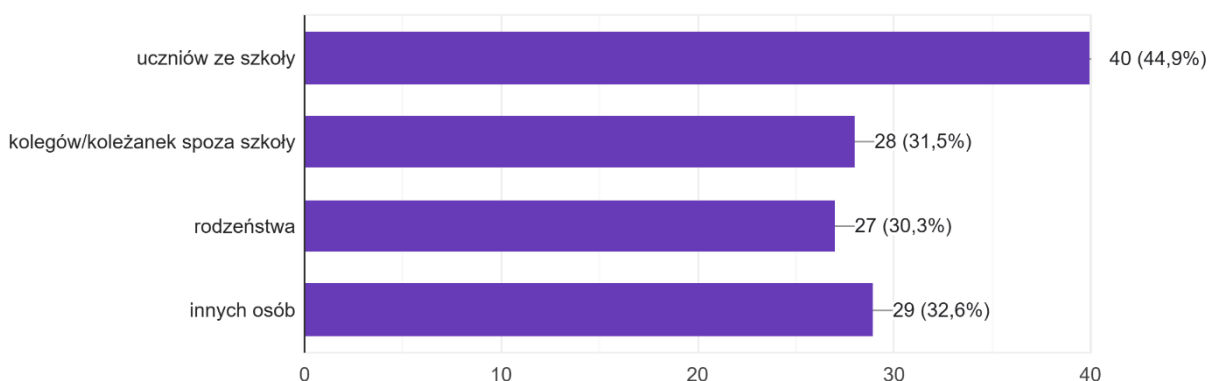
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

Analizie poddano również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo stosowali przemoc. Największy odsetek badanych, stanowiący 44,9% odpowiedział, że wobec uczniów ze szkoły. Na drugim miejscu ankietowani wskazali inne osoby – 32,6%. W dalszej kolejności koledzy i koleżanki spoza szkoły – 31,5% oraz rodzeństwo – 30,3%.

Wykres nr 11. Wobec kogo zdarzyło się Tobie stosować przemoc?

Wobec kogo zdarzyło się Tobie stosować przemoc?

89 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

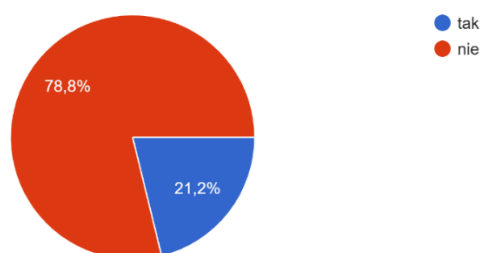
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

Ankietowani uczniowie zapytani zostali, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się im być świadkami sytuacji, w której ktoś w ich domu stosował przemoc. Zdecydowana większość, stanowiąca 78,8% udzieliła odpowiedzi negatywnej, jednakże 21,2% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

Wykres nr 12. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc?

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc?

170 odpowiedzi

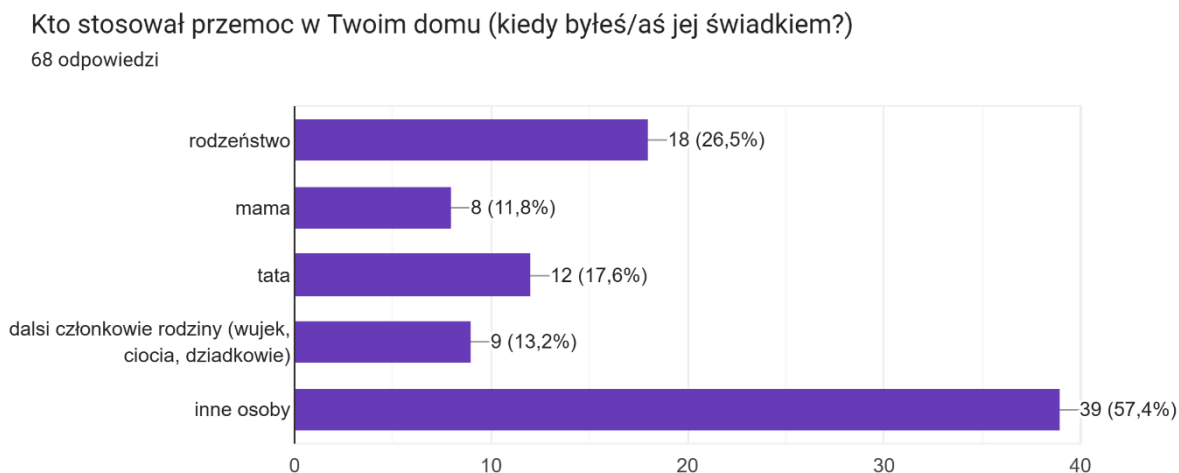

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Ankietowani uczniowie wskazali również osoby z ich najbliższego (rodzinnego) otoczenia, które stosowały przemoc. Największy odsetek, stanowiący 57,4% uzyskała odpowiedź: inne osoby. Na drugim miejscu badani wskazali rodzeństwo – 26,5%. W dalszej

kolejności tata – 17,6%, dalsi członkowie rodziny (wujek, ciocia, dziadkowie) – 13,2% oraz mama – 11,8%.

Wykres nr 13. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)?

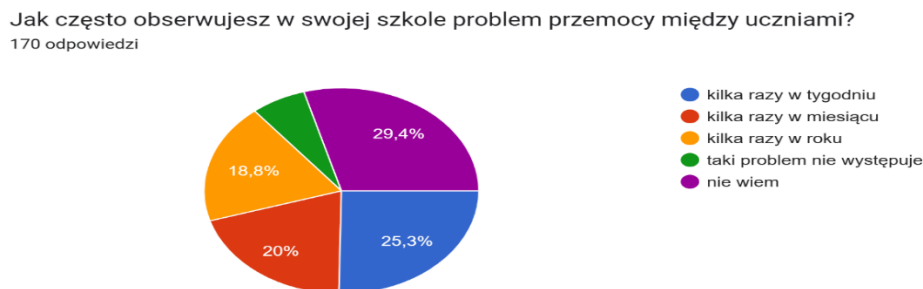

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

W kolejnym pytaniu ankiety uczniowie zostali poproszeni o wskazanie częstotliwości występowania przemocy w szkołach do których uczęszczają. 29,4% badanych nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do postawionego pytania, a 6,5% uczniów odpowiedziało, że taki problem w ich placówkach nie występuje. Co czwarty (25,3%) ankietowany uczeń odpowiedział, że problem przemocy rówieśniczej występuje w jego szkole kilka razy w tygodniu, co piąty (20%), że kilka razy w miesiącu, a 18,8% badanych, że kilka razy w roku.

Wykres nr 14. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami?

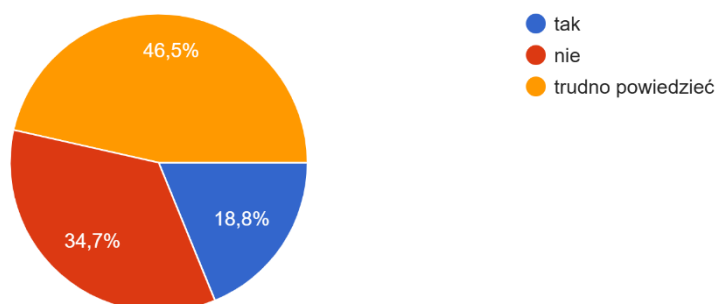

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W dalszej części ankiety badani zapytani zostali o to, czy sądzą, że w niektórych przypadkach, np. zdenerwowania, można użyć przemocy. 34,7% badanych zdecydowanie wykluczyło taką możliwość, 18,8% uczniów udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a 46,5% badanych nie wyklucza jej stosowania w sytuacji wzburzenia emocjonalnego.

Wykres nr 15. Czy uważasz, że w niektórych przypadkach można użyć przemocy (np. gdy ktoś Cię zdenerwuje)?

Czy uważasz, że w niektórych przypadkach można użyć przemocy (np. gdy ktoś Cię zdenerwuje)?
170 odpowiedzi

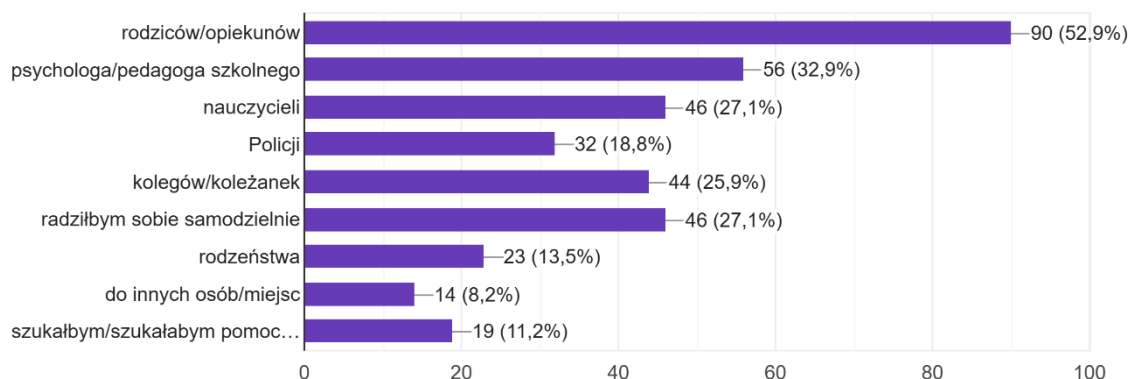
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W dalszej części ankiety badanym postawiono pytanie, do kogo badani zwróciliby się o pomoc w sytuacji, gdyby oni lub ktoś z ich otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej. Ponad połowa badanych (52,9%) szukałaby wsparcia u rodziców bądź opiekunów. W dalszej kolejności ankietowani szukaliby wsparcia: u pedagoga/psychologa szkolnego – 32,9%, nauczycieli – 27,1%, radziłoby sobie samodzielnie również 27,1% badanych uczniów. 25,9% uczniów szukałoby pomocy u kolegów lub koleżanek, 18,8% wskazało Policję, 13,5% szukałoby wsparcia u rodzeństwa, 11,2% szukałoby pomocy w internecie, a 8,2% wskazało inne osoby lub miejsca.

Wykres nr 16. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc, gdyby Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej?

Do kogo zwróciłbyś/zwróciłabyś się o pomoc, gdyby Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej?

170 odpowiedzi

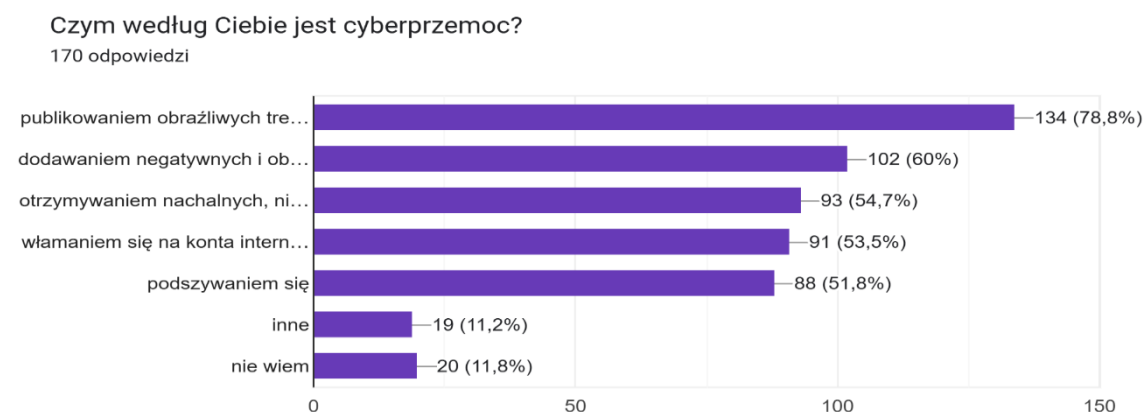

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

Następne pytania zawarte w ankiecie dotyczyły kwestii cyberprzemocy. Cyberprzemoc to zjawisko, które w ostatnich latach zyskało na znaczeniu, zwłaszcza w kontekście rosnącej obecności ludzi w sieci. Respondenci najczęściej identyfikują cyberprzemoc z różnorodnymi formami agresji i nękania, które odbywają się za pośrednictwem technologii. Oprócz publikowania obraźliwych treści na czyjś temat w internecie, które wskazało 78,8% uczniów, badani w dalszej kolejności wskazali dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (60%), otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści i wiadomości za pośrednictwem komunikatorów elektronicznych (54,7%), włamanie się na czyjeś konto internetowe (53,5%), podszywanie się (51,8%). Odpowiednio 11,2% badanych wskazało inne zachowania, które uznają za cyberprzemoc, a 11,8% ankietowanych zadeklarowało brak wiedzy w niniejszym obszarze.

Wykres nr 17. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

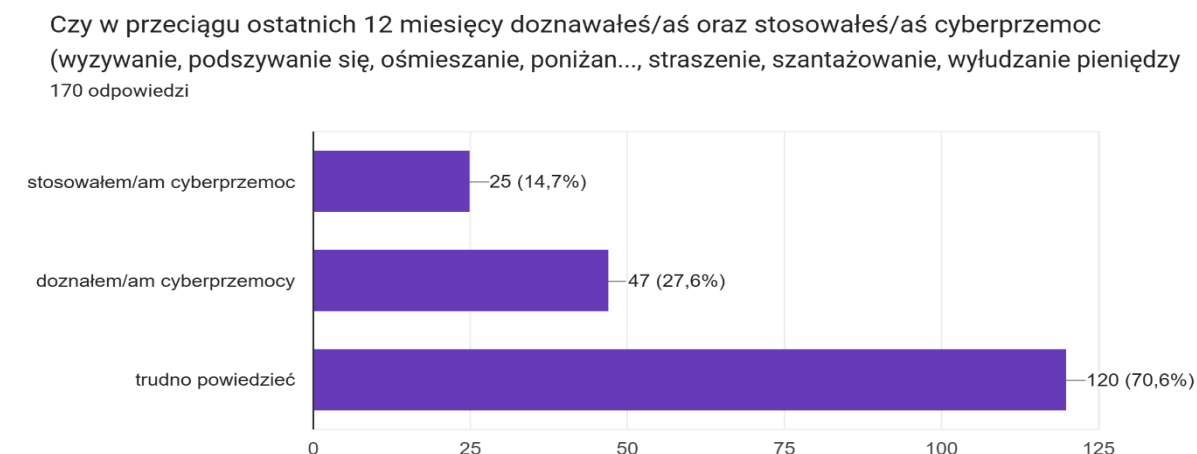

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

W celu głębszego zdiagnozowania skali zjawiska cyberprzemocy wśród uczniów szkół powiatu myśliborskiego, postawione zostało pytanie dotyczące skali zjawiska doznawania i stosowania cyberprzemocy w ciągu ostatniego roku. 27,6% badanych udzieliło odpowiedzi, że doznało cyberprzemocy, 14,7% przyznało się do jej stosowania, natomiast aż 70,6% badanych uczniów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na postawione w ten sposób pytanie.

Wykres nr 18. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie, poniżanie, straszenie, szantażowanie, wyludzanie pieniędzy)?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

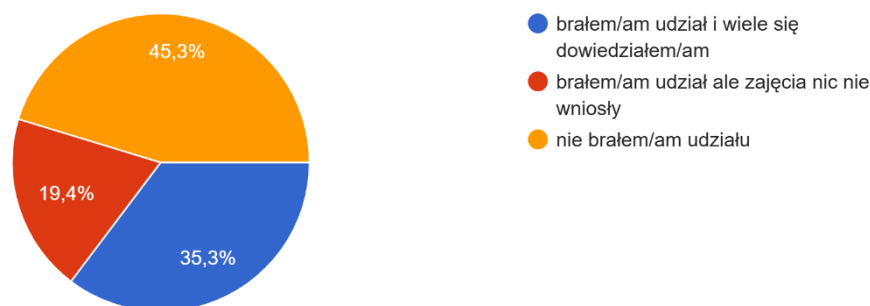
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

Zapytaliśmy również badanych o to, czy w ciągu ostatnich dwóch lat brali udział w przedsięwzięciach profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy w swoich szkołach i jak oceniają przeprowadzone dotychczas zajęcia. Niemal połowa uczniów (45,3%) nie brała udziału w żadnych zajęciach profilaktycznych, 19,4% badanych udzieliło odpowiedzi, że brali udział, lecz zajęcia nic nie wniosły, a 35,3% ankietowanych odpowiedziało, że wzięło udział w zajęciach profilaktycznych i wiele się dzięki nim dowiedziało.

Wykres nr 19. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy?

Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy?

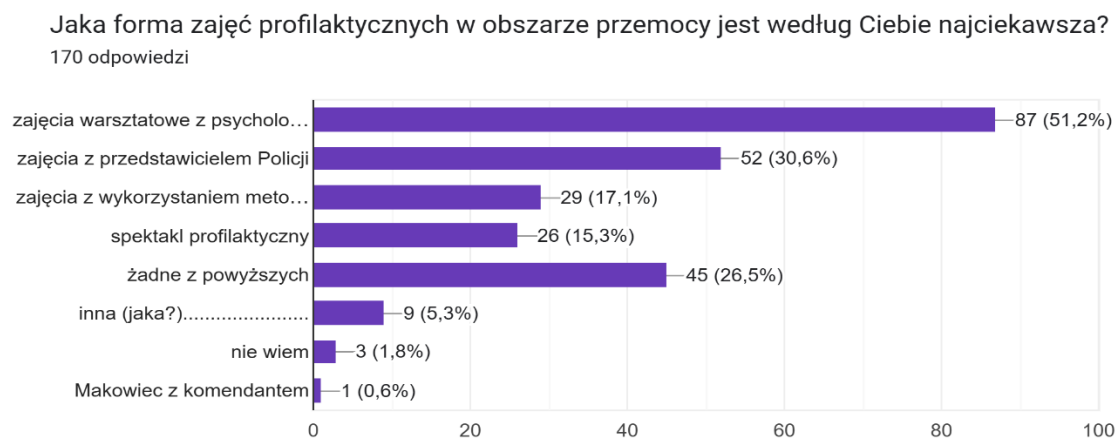
170 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W ostatnim pytaniu ankiety skierowanej do uczniów szkół znajdujących się na terenie powiatu myśliborskiego zwróciliśmy się z pytaniem o to, jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy jest dla nich najbardziej atrakcyjna, najciekawsza. Ponad połowa badanych (51,2%) udzieliła odpowiedzi, że zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą. W dalszej kolejności uczniowie wskazali: zajęcia z przedstawicielem Policji – 30,6%, zajęcia z wykorzystaniem metod multimedialnych – 17,1%, spektakl profilaktyczny – 15,3%. 26,5% badanych udzieliło odpowiedzi, że żadna z form wymienionych w pytaniu nie jest dla nich atrakcyjna i ciekawa. 5,3% (9 osób) zaznaczyło odpowiedź, że inna forma byłaby dla nich atrakcyjna, z czego 1 osoba (0,6%) dodała odpowiedź (zapewne żartobliwie) „makowiec z komendantem”.

Wykres nr 20. Jaka forma zajęć profilaktycznych w obszarze przemocy jest według Ciebie najciekawsza?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

3.11. Analiza wyników badania ankietowego – pełnoletni mieszkańcy powiatu myśliborskiego.

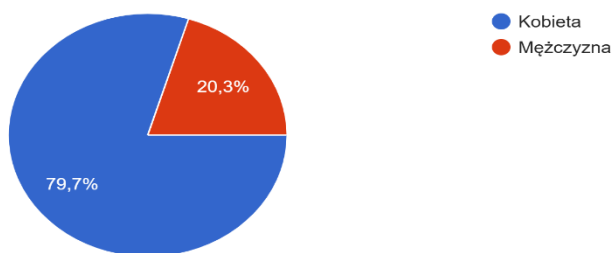
W niniejszym rozdziale przedstawimy wyniki badania ankietowego dorosłych mieszkańców powiatu myśliborskiego, ich wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej, świadomości postępowania w sytuacji bezpośredniego lub pośredniego zetknięcia się z tym zjawiskiem oraz możliwości uzyskania pomocy i wsparcia.

Struktura badanej grupy.

W badaniu ankietowym diagnozującym kwestie związane z występowaniem zjawiska przemocy domowej wzięło udział 148 pełnoletnich mieszkańców powiatu myśliborskiego. Poniższy wykres obrazuje, że zdecydowaną większość stanowiły kobiety – stanowiły 79,7% ogółu. Mężczyźni stanowili 20,3% badanej społeczności.

Wykres nr 21. Struktura badanej grupy ze względu na płeć.

Płeć
148 odpowiedzi

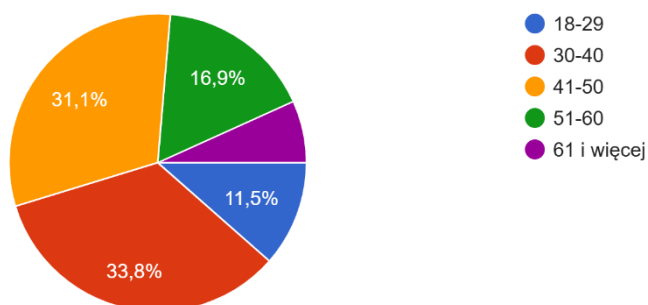

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Analiza wyników badania pozwala stwierdzić, że respondenci reprezentowali zróżnicowany przedział wiekowy. Największej ilości odpowiedzi udzieliły osoby będące pomiędzy 30-40 rokiem życia, co stanowi 33,8% ogółu. Na drugim miejscu znalazły się osoby pomiędzy 41-50 rokiem życia – 31,3%. W dalszej kolejności respondenci reprezentowali następujące przedziały wiekowe: pomiędzy 51-60 lat – 16,9%, pomiędzy 18-29 lat – 11,5%, natomiast najmniejszy odsetek stanowili ankietowani powyżej 61 roku życia – 6,8%.

Wykres nr 22. Struktura badanej grupy ze względu na wiek.

Wiek
148 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

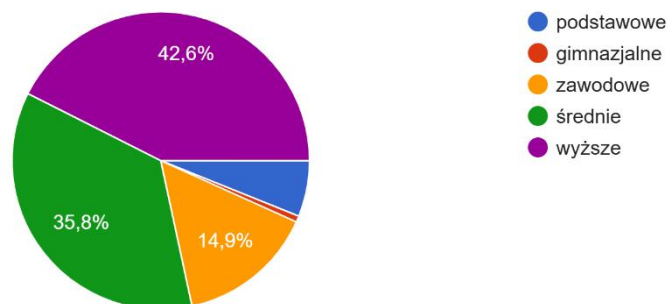
Wykres poniżej prezentuje wykształcenie badanej grupy. Największy odsetek stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym – 42,6% oraz średnim – 35,8% badanego

ogółu. 14,9% badanych posiadało wykształcenie zawodowe, 6,1% wykształcenie podstawowe, a jedna osoba, co stanowi 0,7%, posiadała wykształcenie gimnazjalne.

Wykres nr 23. Struktura badanej grupy ze względu na poziom wykształcenia.

Wykształcenie

148 odpowiedzi

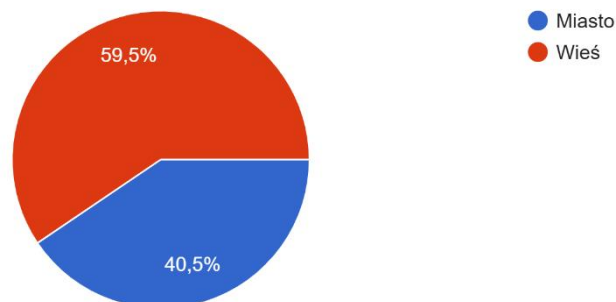
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W kolejnych pytaniach zwróciliśmy się do badanych o wskazanie miejsca zamieszkania oraz o to, od jakiego czasu mieszkają na terenie powiatu myśliborskiego. Analiza udzielonych odpowiedzi wskazuje, że większość respondentów (59,5%) zamieszkuje tereny wiejskie. 40,5% badanych zadeklarowało, iż zamieszkuje w mieście.

Wykres nr 24. Struktura badanej grupy ze względu na miejsce zamieszkania.

Miejsce zamieszkania.

148 odpowiedzi

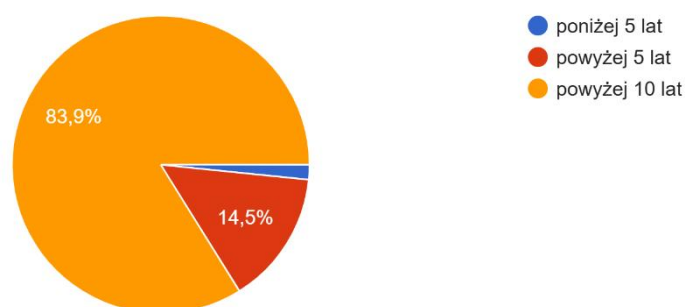

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Zdecydowana, bo stanowiąca aż 83,9% badanej populacji większość zadeklarowała, że zamieszkuje na terenie powiatu myśliborskiego dłużej niż 10 lat. 14,5% respondentów udzieliło odpowiedzi, że zamieszkuje powyżej 5 lat, a 1,6% ogółu badanych, że poniżej 5 lat.

Wykres nr 25. Od jak dawna mieszka Pan/Pani na terenie powiatu myśliborskiego?

Od jak dawna mieszka Pani/Pan na terenie Powiatu Myśliborskiego
62 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Problem przemocy.

Ludzie oczekują od osób doznających przemocy naturalnych reakcji samoobronnych, że nie pozwolą się tak traktować, że obronią się i postawią „tamę” przemocy. Tak zachowałaby się osoba posiadająca moc sprawczą, osoba, która ma zachowaną psychologiczną możliwość obrony. Jednak sytuacja przemocy domowej nie jest normalną sytuacją. To sytuacja chronicznego stresu, napięcia, cierpienia, lęku, bezradności, poczucia braku wpływu na własne życie. Specyfika przemocy polega właśnie na tym, że ofiara przemocy utraciła swoją moc sprawczą i wewnętrzną siłę. Sprawca przemocy swoją ofiarę psychicznie, emocjonalnie obezwładnia²⁹.

Brak umiejętności zdefiniowania pewnych zachowań czy sytuacji jako przemocowych jest często wypadkową niedoinformowania i nieświadomości. Dodatkowo, czynniki kulturowe, niejednokrotnie nakazujące „nie mieszać się w nie swoje sprawy” powodują, że przemoc domowa bywa często tematem tabu, czyli „słyszałem, widziałem ale to nie moja sprawa, co dzieje się za zamkniętymi drzwiami tamtej rodziny”.

Chcąc poznać stopień posiadanej wiedzy w tym obszarze, zadaliśmy badanym pytanie wielokrotnego wyboru, które zachowania uważają oni za przemocowe. Najwięcej, bo 58,8% respondentów wskazało naruszenie nietykalności fizycznej, bicie, kopanie, policzkowanie. Niemal co drugi ankietowany jako przemoc domową wskazał zmuszanie do obcowania

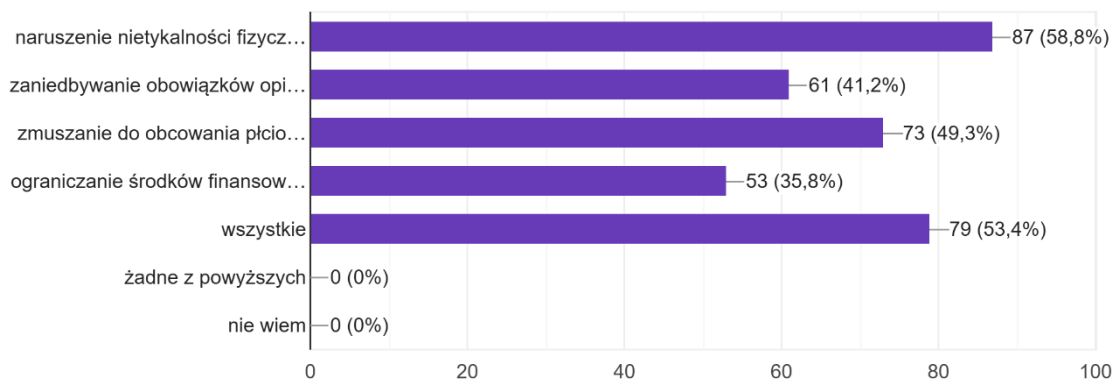
²⁹ Zrozumieć przemoc w rodzinie, Wydawnictwo PARPAMEDIA, 2010.

płciowego – 49,3%, a 41,2% odpowiedzi wskazywało zaniedbywanie obowiązków opieki nad członkami rodziny jako przejaw przemocy domowej. 35,8% badanych wskazało jako przejaw przemocy domowej ograniczanie środków finansowych. Jednocześnie 53,4% respondentów uznało wszystkie odpowiedzi za przejaw przemocy domowej.

Wykres nr 26. Które z wymienionych niżej zachowań uważa Pan/Pani za przemoc domową?

Które z wymienionych niżej zachowań uważa Pan/Pani za przemoc domową? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź).

148 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

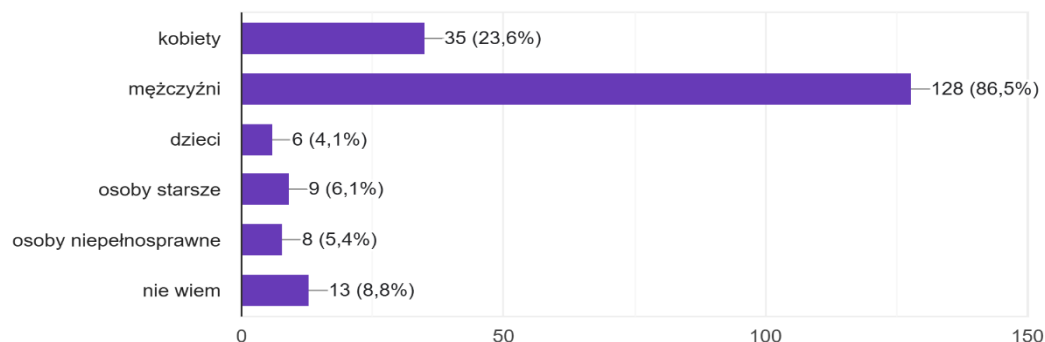
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

W kolejnym pytaniu zapytaliśmy dorosłych mieszkańców powiatu myśliborskiego o to, kto według nich jest najczęściej osobą stosującą przemoc domową. Zdecydowana większość odpowiedzi wskazywała mężczyzn jako osoby ją stosujące, co stanowi 86,5% ogółu. Na kolejnych miejscach znalazły się odpowiedzi: kobiety – 23,6%, osoby starsze – 6,1%, osoby niepełnosprawne – 5,4% oraz dzieci – 4,1% odpowiedzi. Jednocześnie 8,8% badanych nie potrafiło wskazać osób stosujących przemoc domową udzielając odpowiedzi: nie wiem.

Wykres nr 27 Kto według Pani/Pana jest najczęściej osobą stosującą przemoc domową?

Kto według Pani/Pana jest najczęściej OSOBĄ STOSUJĄCĄ PRZEMOC DOMOWĄ?

148 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

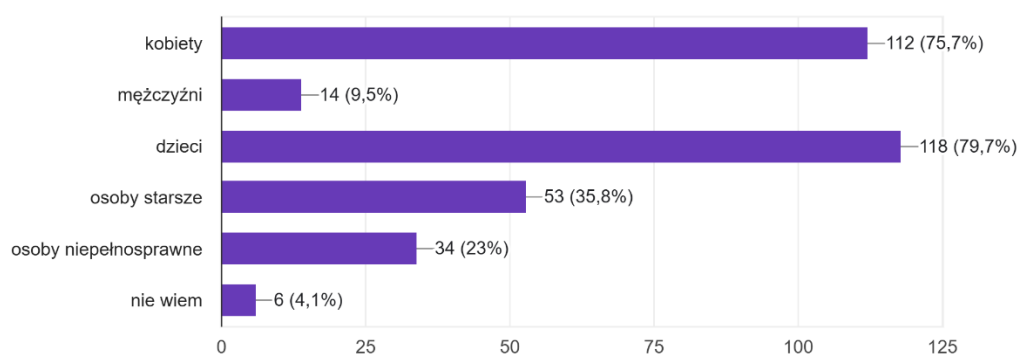
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

W kolejnym pytaniu chcieliśmy poznać, kto według mieszkańców powiatu myśliborskiego najczęściej doświadcza przemocy domowej. Zdecydowana większość ankietowanych jako osoby doznające przemocy wskazała dzieci – 79,7% i kobiety – 75,7%. W dalszej kolejności badani wskazali: osoby starsze – 35,8%, osoby niepełnosprawne – 23% oraz mężczyzn – 9,5%. 4,1% ogółu wykazała się brakiem wiedzy zaznaczając odpowiedź: nie wiem.

Wykres nr 28. Kto według Pani/Pana jest najczęściej osobą doznającą przemocy domowej?

Kto według Pani/Pana jest najczęściej OSOBĄ DOZNAJĄCĄ przemocy domowej?

148 odpowiedzi

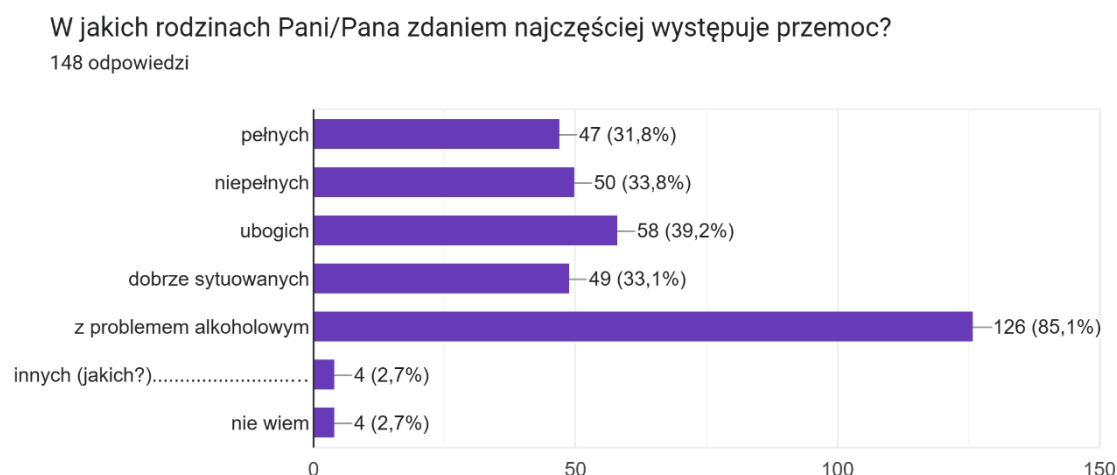

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W dalszej części badania postawiliśmy pytanie o to, w jakich rodzinach, według respondentów, najczęściej dochodzi do przemocy domowej. Zdecydowana większość

badanych łączy występowanie zjawiska przemocy domowej z problemem alkoholowym. Odpowiedź taką zaznaczyło aż 85,1% ankietowanych. Pozostałe odpowiedzi uzyskały podobne do siebie wyniki. Ankietowani wskazali, że do przemocy może dochodzić także w rodzinach: ubogich – 39,2%, niepełnych – 33,8%, dobrze sytuowanych – 33,1%, pełnych – 31,8%. Ponadto 2,7% wskazało odpowiedź, że przemoc najczęściej występuje w innych rodzinach. Również 2,7% badanych udzieliło odpowiedzi: nie wiem.

Wykres nr 29. W jakich rodzinach Pani/Pana zdaniem najczęściej występuje przemoc?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

Następnie chcieliśmy poznać jakie czynniki, według badanych, mają wpływ na stosowanie przemocy. Respondenci za czynnik mający największy wpływ na jej stosowanie wskazali uzależnienia. Odpowiedzi takiej udzieliło 75% ankietowanych. Na drugim miejscu wskazali zaburzenia emocjonalne – 63,5%, i w dalszej kolejności: doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego – 58,8%, stres i frustrację – 48%, chorobę psychiczną – 41,9%, chęć dominacji – 40,5%, konflikt międzypokoleniowy – 12,8%, temperament – 9,5%.

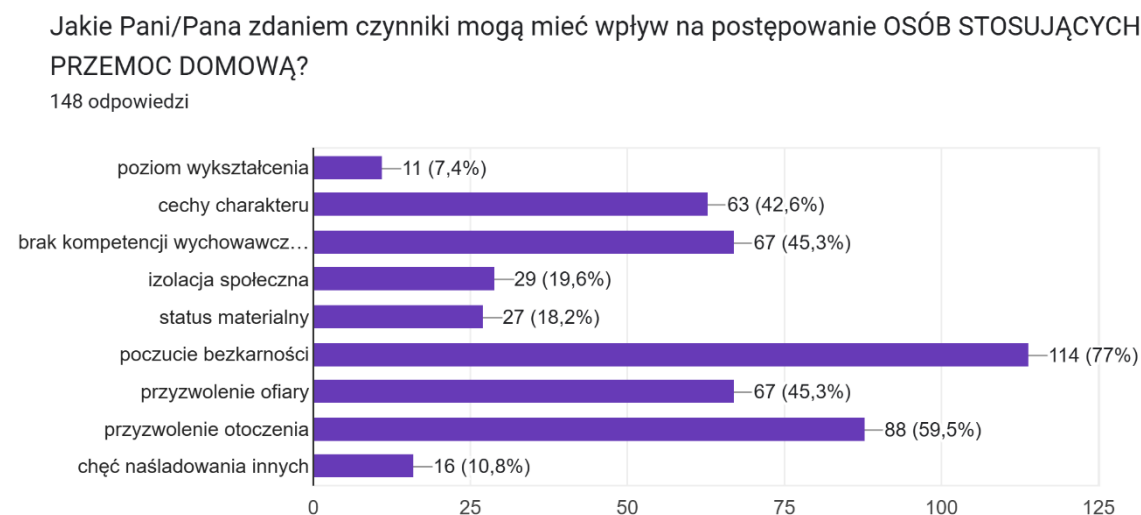
Wykres nr 30. Jaka jest według Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Chcąc pogłębić badanie w tym obszarze zapytaliśmy respondentów o to, jakie czynniki mogą wpływać na postępowanie osób stosujących przemoc domową. Ankietowani wskazali zróżnicowane odpowiedzi, uznając poczucie bezkarności za wiodący czynnik. Odpowiedzi takiej udzieliło 77% badanych, którzy w dalszej kolejności wskazali: przyzwolenie otoczenia – 59,5%, przyzwolenie ofiary – 45,3%, brak kompetencji wychowawczych – 45,3%, izolację społeczną – 19,6%, status materialny – 18,2%, chęć naśladowania innych – 10,8%, poziom wykształcenia – 7,4%.

Wykres nr 31. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?

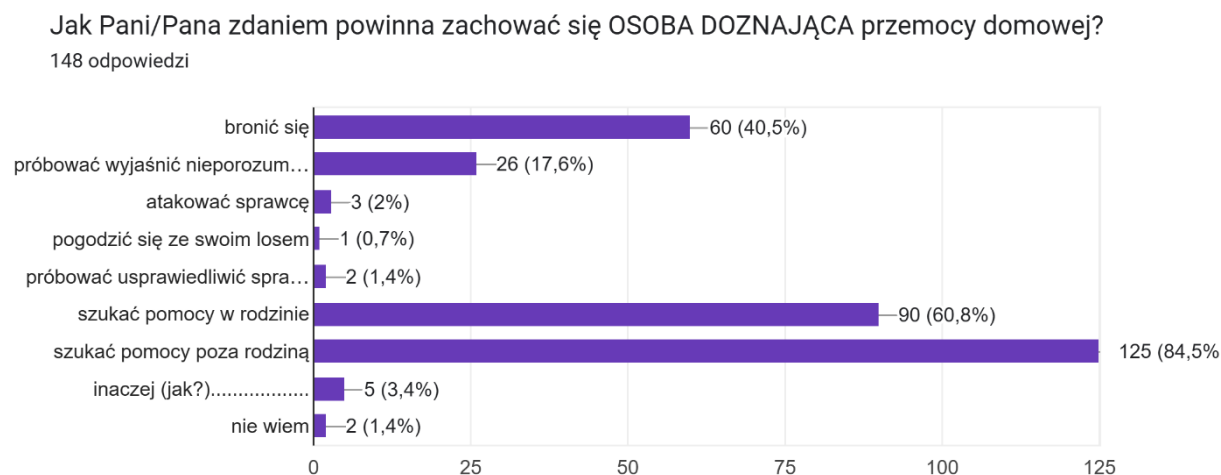

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.

W przeprowadzonym badaniu zapytaliśmy respondentów również o to, jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy domowej. 84,5% uważa, że osoba taka powinna szukać pomocy poza rodziną. 60,8% badanych sądzi, że takiej pomocy należy szukać w rodzinie, zaś 40,5% ankietowanych uważa, że osoba doznająca przemocy powinna się bronić. 17,6% respondentów uważa, że należy próbować wyjaśnić nieporozumienia z osobą stosującą przemoc. Pozostałe odpowiedzi, oscylujące wokół błędu statystycznego, kształtowały się następująco: 3,4% badanych uważa, że osoba doznająca powinna zachować się w inny sposób, 2%, uważa, że osoba taka powinna zaatakować sprawcę, 1,4% że powinna próbować usprawiedliwić osobę stosującą przemoc domową, a 0,7% że należy pogodzić się ze swoim losem. 2% badanych wykazało się brakiem wiedzy zaznaczając odpowiedź: nie wiem.

Wykres nr 32. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachować się osoba doznająca przemocy domowej?

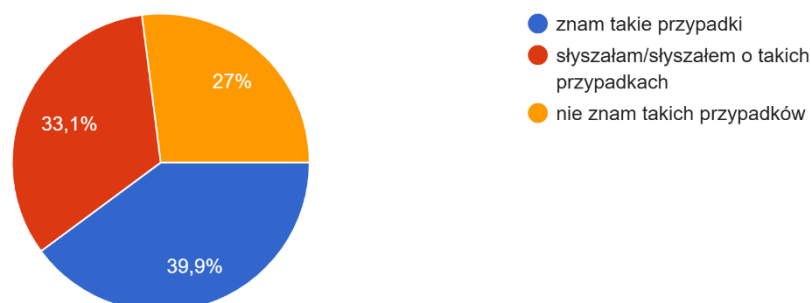
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W celu poznania skali zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego, badanym postawiono pytanie dotyczące znajomości przypadków występowania tego zjawiska. Tylko niemal co trzeci badany (27%) nie słyszał o takich przypadkach. Zdecydowana większość słyszała o takich przypadkach (33,1%) lub zna przypadki stosowania przemocy domowej (39,9%).

Wykres nr 33. Czy zna Pan/Pani przypadki występowania przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego?

Czy zna Pan/Pani przypadki występowania przemocy domowej na terenie Powiatu Myśliborskiego?
148 odpowiedzi

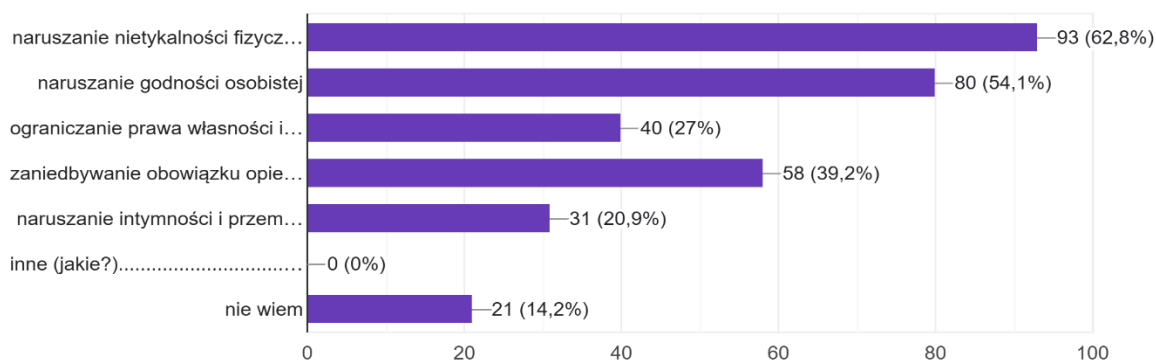

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

Kolejne pytanie w ankiecie dotyczyło wiedzy respondentów w zakresie form przemocy domowej występującej na terenie powiatu myśliborskiego. Odpowiedzi ukształtowały się w następujący sposób: 62,8% badanych uważa, że naruszenie nietykalności fizycznej stanowi najczęstszą formę przemocy domowej. 54,1% badanych uważa, że jest to naruszenie godności osobistej, 39,2% że zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny, 27%, że ograniczanie prawa własności i stosowanie ograniczeń wobec członków rodziny. Naruszanie intymności i przemoc seksualna – taką odpowiedź wskazało 20,9% badanych, a 14,2% udzieliło odpowiedzi: nie wiem.

Wykres nr 34. Jakie formy przemocy według Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych na terenie powiatu myśliborskiego?

Jakie formy przemocy według Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych na terenie Powiatu Myśliborskiego?
148 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

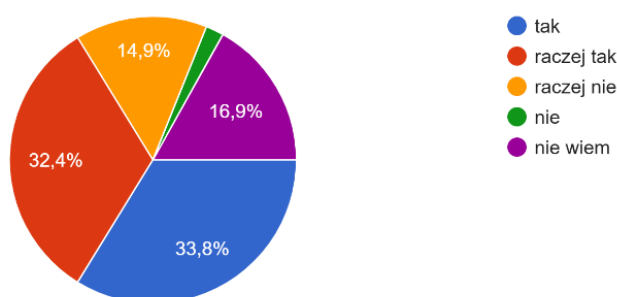
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

W następnym pytaniu ankiety respondenci zapytani zostali o to, czy według nich przemoc domowa jest istotnym problemem na terenie powiatu. Analizując odpowiedzi stwierdzić można, że 33,8% badanych uważa, że jest to problem istotny. Odpowiedzi: raczej tak – udzieliło 32,4% osób, raczej nie – 14,9%, a 2% ogółu nie uważa przemocy domowej za istotny problem. Jednocześnie 16,9% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do postawionego pytania zaznaczając odpowiedź: nie wiem.

Wykres nr 35. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie powiatu?

Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie Powiatu?

148 odpowiedzi

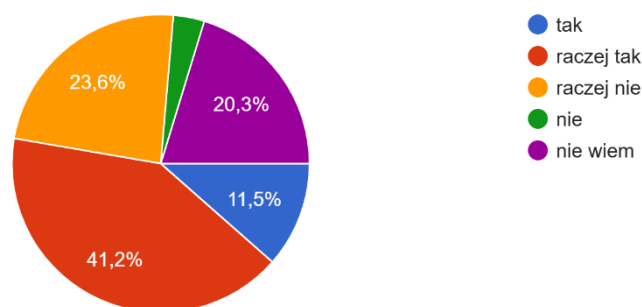
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W dalszej kolejności ankietowani odpowiedzieli na pytanie dotyczące skutecznej pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy domowej. Analiza odpowiedzi przedstawia się następująco: 41,2% badanych udzieliło odpowiedzi, że raczej tak, 23,6%, że raczej nie. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 11,5% respondentów, a 2% uważa, że mieszkańcy powiatu na taką pomoc liczyć nie mogą. Jednocześnie co piąty badany (20,3%) nie potrafił ustosunkować się do pytania udzielając odpowiedzi: nie wiem.

Wykres nr 36. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy powiatu borykający się z problemem przemocy domowej mogą liczyć na skuteczną pomoc?

Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy powiatu borykający się z problemem przemocy domowej mogą liczyć na skuteczną pomoc?

148 odpowiedzi

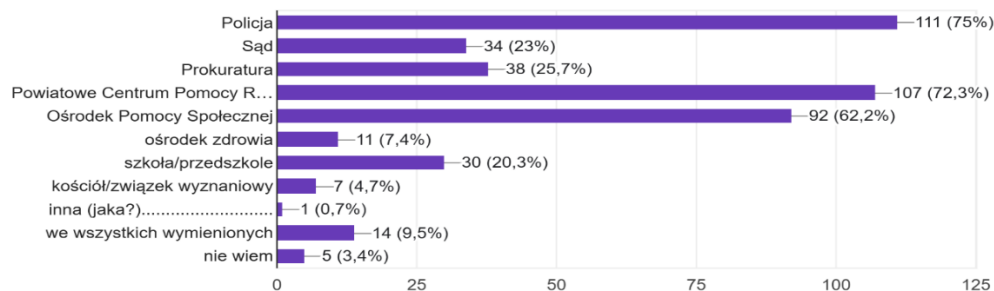
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

W kolejnym pytaniu skierowanym do dorosłych mieszkańców powiatu myśliborskiego respondenci zapytani zostali o miejsca, do których mieszkańcy zgłosiliby się w przypadku doznania przemocy domowej. Jak pokazują zebrane dane, większość badanych skorzystałaby z pomocy Policji (75%) oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie / Regionalnego Centrum Kryzysowego (72,3%). W dalszej kolejności ankietowani, jako miejsca otrzymania pomocy i wsparcia wskazywali: Ośrodek Pomocy Społecznej – 62,2%, Prokuraturę – 25,7%, Sąd – 23%, szkołę/przedszkole – 20,3%, kościół lub związek wyznaniowy – 4,7%. 9,5% badanych stwierdziło, że pomoc taką można uzyskać we wszystkich wymienionych instytucjach, zaś 3,4% badanych udzieliło odpowiedzi: nie wiem.

Wykres nr 37. W której z niżej wymienionych instytucji osoby doznające przemocy domowej mogą uzyskać pomoc?

W której z niżej wymienionych instytucji osoby doznające przemocy domowej mogą uzyskać pomoc? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

148 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

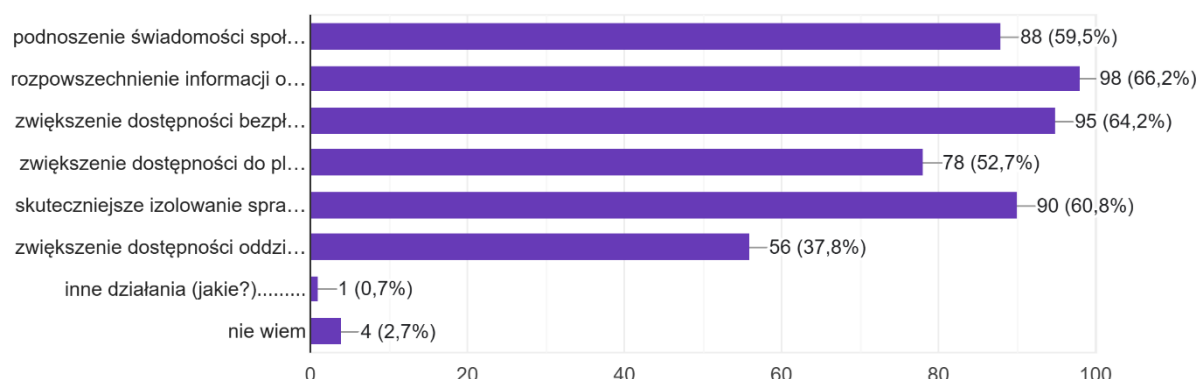
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ostatnim pytaniu ankiety skierowanej do pełnoletnich mieszkańców powiatu myśliborskiego zapytaliśmy o działania, które według nich zwiększyłyby skuteczność pomocy kierowanej do osób doznających przemocy domowej. Badani na pierwszym miejscu wskazali rozpowszechnienie informacji o dostępnych formach pomocy i miejscach, gdzie można zgłosić się z tym problemem (plakaty, ulotki, informatory). Odpowiedzi takiej udzieliło 66,2% badanych. W dalszej kolejności ankietowani udzielali następujących odpowiedzi: zwiększenie dostępności bezpłatnego poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego – 64,2%, skuteczniejsze izolowanie sprawców przemocy domowej – 60,8%, podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, jej form, przyczyn i skutków – 59,5%, zwiększenie dostępności do placówek specjalizujących się w pomocy ofiarom przemocy domowej, w tym zapewnienie schronienia – 52,7%, zwiększenie dostępności oddziaływań kierowanych do sprawców przemocy domowej (programy korekcyjno – edukacyjne) – 37,8%. 2,7% ankietowanych udzieliło odpowiedzi: nie wiem.

Wykres nr 38. Co Pani/Pana zdaniem pomogłoby w zwiększeniu skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy domowej?

Co Pani/Pana zdaniem pomogłoby w zwiększeniu skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy domowej?

148 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w trakcie badania ankietowego.

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%.*

3.12. Wnioski i rekomendacje.

Wnioski.

Dorośli mieszkańcy powiatu myśliborskiego.

Celem badania było poznanie aktualnej skali zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego w opinii mieszkańców powiatu, tj. osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży szkolnej. Cel powyższy został osiągnięty w toku analizy i interpretacji danych, która pozwoliła na poznanie skali zjawiska i sformułowania przyszłych działań profilaktycznych na terenie powiatu myśliborskiego, w celu opracowania programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie powiatu, a co za tym idzie, do poprawy jakości życia mieszkańców. W zdecydowanej większości respondenci są świadomi, jakie zachowania noszą znamiona przemocy domowej. Dysponują również wiedzą dotyczącą tendencji społecznych dotyczących kategorii osób najczęściej doznających przemocy, jak i ją stosujących.

Wyniki badań potwierdzają istnienie problemu przemocy w rodzinie wśród mieszkańców powiatu myśliborskiego, ponieważ 39,9 % osób badanych zna przypadki występowania tego zjawiska. Z opinii ankietowanych wynika również, że wśród występujących na terenie powiatu form przemocy dominuje naruszenie nietykalności fizycznej (62,8 %), a także naruszenie godności osobistej (54,1%). Zdaniem większości badanych, osobą najczęściej doznającą przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci, natomiast osobami stosującymi są mężczyźni. Według respondentów największy wpływ na występowanie zjawiska przemocy domowej są

uzależnienia, które są dominującym źródłem konfliktów rodzinnych, następnie zaburzenia emocjonalne, a w dalszej kolejności doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego. Według ankietowanych w 85,1 % zjawisko przemocy domowej występuje w rodzinach z problemem alkoholowym, a najmniej w rodzinach pełnych. Uzyskane wyniki pokazują, że znacząca większość badanych wie, gdzie można zgłosić przemoc w rodzinie oraz uzyskać pomoc. W pierwszej kolejności wskazywano na Policję oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie / Regionalne Centrum Kryzysowe, sporadycznie zaś wskazywano kościoły oraz ośrodki zdrowia. Obraz ten pokazuje, że większość badanych może nie wiązać innych instytucji z możliwością uzyskania w nich pomocy specjalistycznej. Zebrany materiał badawczy wykazał, że zdecydowana większość osób dorosłych (66,2%) uważa, iż rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy i miejscach, gdzie można zgłosić się z tym problemem powinno być bardziej rozpowszechniane niż jest obecnie.

Uzyskane wyniki częściowo napawają optymizmem, gdyż świadczą o tym, że społeczeństwo jednak nie pozostaje bierne wobec krzywdy słabszych. Ważna jest interaktywna komunikacja ze społecznością lokalną oraz reagowanie na jej potrzeby i oczekiwania. W tym celu konieczne jest systematyczne coroczne przeprowadzanie badań i sondaży oraz tworzenie powiatowych diagnoz, a także prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dorosłych mieszkańców powiatu myśliborskiego.

Uczniowie.

Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów szkół znajdujących się na terenie powiatu myśliborskiego wynika, iż nie mają oni problemu z klasyfikacją sytuacji lub zachowań związanych z przemocą fizyczną. Potrafią zidentyfikować również przemoc seksualną i cyberprzemoc. W ciągu ostatnich 12 miesięcy znaczna ich część doświadczyła przemocy domowej (53,5 %). Zapytaliśmy również o to, kto stosował powyższą przemoc i wynik 54,2 % jednoznacznie potwierdził, iż są to koledzy ze szkoły, a w mniejszym stopniu (20 %) są to koleżanki i koledzy spoza szkoły. Akty przemocy, których uczniowie doznali, byli świadkami lub je stosowali w zdecydowanej mierze związane są ze środowiskiem szkolnym. Wskazuje to na potrzebę zwiększenia poczucia bezpieczeństwa na terenach placówek edukacyjnych oraz w ich pobliżu. Dla zdecydowanej większości uczniów aktem przemocy jest również przezywanie i grożenie. Zadowalający jest fakt, iż 71,8 % uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie było w sytuacji, w której stosowałoby formy przemocy wobec drugiej osoby. W celu pogłębienia analizy osób, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej zapytano o to, jakiego rodzaju przemoc była stosowana i 78,9 % odpowiedziało, że było to: przezywanie kogoś, grożenie komuś, upokarzanie oraz zastraszanie. Respondenci deklarujący stosowanie przemocy stosowali ją głównie wobec uczniów ze szkoły (44,9 %). Na uwagę zasługuje również fakt, że ponad połowa uczniów (78,8 %) w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie była świadkiem przemocy domowej. Na znajomość kogoś dotkniętego problemem przemocy w swoim domu wskazało tylko 21,2 % uczniów i była to przemoc stosowana przez inne osoby (57,4 %). Z uzyskanych w procesie badawczym odpowiedzi uczniów wynika, że 29,4 % nie wie jak często można zaobserwować w swojej szkole problem przemocy między uczniami oraz 46,5 % badanych uczniów trudno stwierdzić, czy w niektórych przypadkach można używać

przemocy. 52,9 % uczniów, gdyby była taka potrzeba w przypadku doznania przemocy zwróciła by się do swoich rodziców lub opiekunów, a najmniej do innych osób i miejsc. Do doznania cyberprzemocy przyznało się 27,6 % badanych, w tym najczęstszymi jej rodzajami było publikowanie obraźliwych treści w internecie. Do stosowania cyberprzemocy przyznało się 14,7 % uczniów. Niemal połowa badanych uczniów (45,3%) stwierdziła, że nie brała udziału w żadnych zajęciach profilaktycznych i nie została uświadomiona o konsekwencjach wynikających ze stosowania przemocy. Dlatego też 51,2% badanych uczniów zaznaczyło odpowiedź, iż najbardziej atrakcyjną i ciekawą formą byłyby zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą.

Za szczególnie niepokojący sygnał wynikający z przeprowadzonego badania wśród uczniów szkół powiatu myśliborskiego należy przyjąć, iż aż 46,5% ankietowanych nie wyklucza/dopuszcza zastosowanie przemocy w sytuacji wzburzenia emocjonalnego np. zdenerwowania. Zaznaczenie przez uczniów odpowiedzi „*trudno powiedzieć*” wskazuje, że zjawisko przemocy wśród młodych mieszkańców powiatu myśliborskiego nie jest jednoznacznie postrzegane jako coś złego, jako coś, co powinno być napiętnowane.

Rekomendacje.

Uzyskane w trakcie przeprowadzonego badania ankietowego wyniki pokrywają się w znacznym stopniu z odpowiedziami mieszkańców powiatu uzyskanymi w trakcie sondy ulicznej przeprowadzonej w dniu 21.08.2024 r. Sondę przeprowadzono na terenie powiatu myśliborskiego w ramach kampanii społecznej „Przemoc Karmi się Milczeniem”, a jej celem było poznanie zjawiska przemocy domowej w odczuciu mieszkańców, skali przemocy na naszym terenie oraz wiedzy respondentów na temat możliwości uzyskania wsparcia. Sonda zamieszczona jest na platformie youtube.com pod linkiem https://youtu.be/ZI_tuXL8knk?si=aO0Lpyq-6z0hioBK.

Uzyskane w trakcie przeprowadzania badania ankietowego dane oraz przeprowadzona analiza uzyskanych odpowiedzi umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców, poznanie ich opinii i postawy względem występowania zjawiska przemocy domowej;
- Zapoznanie się z problemami uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, ich postaw i doświadczeń związanych z szeroko rozumianą przemocą rówieśniczą.

Zebrane informacje mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych, pogłębionych analiz wśród mieszkańców i uczniów powiatu myśliborskiego, jednakże na podstawie zebranych dotychczas danych oraz ich przeanalizowaniu, rekomenduje się powzięcie następujących przedsięwzięć:

- ★ Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej dotyczącej zjawiska przemocy domowej, kierowanej do wybranych grup mieszkańców powiatu myśliborskiego (rodziny korzystające z różnych form pomocy; młodzież szkolna, rodzice młodzieży szkolnej, nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych, osoby w wieku senioralnym). Działania te powinny skupiać się przede wszystkim na: niwelowaniu stereotypów dotyczących przemocy domowej przyczyniających się do zobojętnienia społecznego wobec tego zjawiska oraz niechęci do właściwego reagowania (zwalczania) aktów przemocy; kształtowaniu właściwych postaw wobec występowania zjawiska przemocy domowej w najbliższym otoczeniu społecznym (rodzinnym, sąsiedzkim); rozpowszechnianiu informacji (budowaniu świadomości społecznej) dotyczących dostępności form i skuteczności instytucjonalnego zwalczania aktów przemocy domowej oraz wsparcia i pomocy dla osób jej doświadczających.
- ★ Wzmacnianie poziomu świadomości społecznej mieszkańców powiatu myśliborskiego w obszarze zjawiska przemocy domowej, szczególnie poprzez bieżący monitoring występujących problemów oraz wdrażanie działań edukacyjnych w tym zakresie, np. prowadzenie kampanii społecznych, upowszechniania i dystrybucji materiałów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku, zawierających dane teleadresowe instytucji w których uzyskać można pomoc i wsparcie. Opracowanie i wdrożenie w/w materiałów z rozróżnieniem grupy odbiorców, tj. osób dorosłych, starszych oraz dzieci i młodzieży. Działania takie, skierowane do całej lokalnej społeczności, przyczynić się mogą do przełamania tematu tabu jakim jest przemoc domowa i wpłynąć mogą w sposób diametralny na podniesienie świadomości społecznej w tym zakresie. Biorąc pod uwagę możliwą niechęć części mieszkańców do bezpośredniego uczestnictwa w w/w działaniach, zwiększenie skuteczności możliwe do osiągnięcia będzie poprzez prowadzenie kampanii społecznych podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie kwestii usprawiedliwiania przemocy. Prowadzone kampanie muszą obalać mity i stereotypy na temat przemocy domowej i w sposób bezpośredni podkreślać ich społeczną szkodliwość.
- ★ Rozwój usług wspierających osoby doświadczające przemocy ze szczególnym uwzględnieniem zmiany przekonania społecznego dotyczącego stygmatyzacji, wstydu i wykluczenia społecznego. Prowadzenie grup wsparcia / grup samopomocy, zapewnienie specjalistycznego poradnictwa np. psychologicznego, socjalnego, prawnego. Rozwój w/w usług poprzez ich nagłośnienie medialne oraz ścisłą współpracę instytucji przeciwdziałających przemocy domowej. Podjęcie czynności zmierzających do utworzenia całodobowego miejsca schronienia dla osób doświadczających przemocy, oraz utworzenie funkcjonującego w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
- ★ Kreowanie pożądanych postaw wśród młodych mieszkańców (uczniów) powiatu poprzez prowadzenie zajęć w placówkach edukacyjnych z zakresu problematyki przemocy przez psychologów, pedagogów, socjoterapeutów i in. Zakres tematyczny oprócz konsekwencji stosowania przemocy obejmować powinien treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy. Zajęcia takie prowadzone powinny być

z wykorzystaniem różnych metod i technik tak, aby w sposób atrakcyjny i ciekawy przekazywały młodym mieszkańcom powiatu informacje.

- ★ Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do osób zaangażowanych w lokalny system wsparcia, w celu zwiększenia skuteczności podejmowanych działań. Rekomenduje się prowadzenie cyklicznych spotkań grup wsparcia/samopomocy, szkoleń na których będą obecni przedstawiciele WSZYSTKICH instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.
- ★ Zacieśnienie współpracy pomiędzy w/w instytucjami poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń, wzajemną wymianę informacji, spotkania grup wsparcia oraz opracowanie bazy dobrych praktyk.

Tylko wzajemna współpraca instytucji, chęć wspólnego udzielania wsparcia i niesienia pomocy przyczyni się do zmniejszenia zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego.

4. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy domowej.

Przemoc domowa jako problem ogólnospołeczny ujmowany w kontekście łamania praw człowieka znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach zarówno europejskich jak i krajowych.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.)

Konstytucja RP gwarantuje ochronę osób, w tym dzieci, przed przemocą domową:

- **art. 33** – „Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym”,
- **art. 40** - „nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”,
- **art. 47** - „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”,
- **art. 71, pkt 1** - „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”,
- **art. 72 pkt 1**- „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją”,
- **art. 72 pkt 2** – „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”,
- **art. 72 pkt 3** – „W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka”,

- **art. 72 pkt 4** – „Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka”.

Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy domowej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Program określa zadania w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy ofiarom przemocy, prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową jak również w zakresie podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej.

Cele programu są również spójne z poniższymi dokumentami:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.2024 r., poz. 1673);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. 2023 r. poz. 2809 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2025 r., poz. 620);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Karny (Dz. U. 2025 r., poz. 383);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r., poz. 2151 ze zm.);
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 2025 r., poz. 179);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2025 r., poz. 620).

4.1. Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Jednolite działania na rzecz zapobiegania przemocy domowej w Polsce określiła ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021r. poz. 1249 ze zm.). Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej”.

Najważniejsze zapisy prawne dotyczące przeciwdziałanie przemocy domowej:

1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2023 r., poz. 901 ze zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r., poz.2151 ze zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.
2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
 - prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
3. Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:
- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy domowej;
 - opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.
4. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:
- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
 - opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
 - opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
 - wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa wyżej oraz o ich ukończeniu.

5. Założenia programu.

Założenia Programu są spójne z założeniami Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 i jednocześnie skorelowane z lokalnymi potrzebami i dotychczasowymi działaniami. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Myśliborskim na lata 2024-2030 oparty jest na zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych powołanych do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy;
- zmiany pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy domowej;
- promowania wartości rodzinnych, w tym poszanowania prawa dzieci i młodzieży do życia w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy;

- szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich praw do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielanie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania;
- edukacji mieszkańców powiatu myśliborskiego na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- promowania alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów rodzinnych.

Uznając, że wszyscy mieszkańcy powiatu myśliborskiego mają prawo do spokojnego i bezpiecznego życia oraz uwzględniając nadrzędną, określoną wizję rozwoju społecznego za naczelny cel programu przeciwdziałania przemocy domowej na lata 2024 – 2030 przyjęto cele wymienione w punkcie szóstym.

6. Cele programu, działania, oczekiwane rezultaty, wskaźniki.

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w powiecie myśliborskim.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie świadomości i wiedzy mieszkańców powiatu myśliborskiego, zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz jej przyczyn i skutków.
2. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa a tym samym skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.
3. Ograniczenie stosowania przemocy poprzez opracowanie i realizację programu korekcyjno – edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Podnoszenie poziomu kompetencji i kwalifikacji podmiotów realizujących, przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Cel szczegółowy 1:

Podniesienie świadomości i wiedzy mieszkańców powiatu myśliborskiego, zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz jej przyczyn i skutków.

Działania:

- a) Opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych na temat przemocy, jej skutków i możliwych form wsparcia.
- b) Współpraca instytucji ze szkołami z terenu powiatu myśliborskiego w celu organizowania zajęć profilaktycznych z zakresu przemocy.
- c) Inicjowanie oraz organizowanie kampanii promujących życie rodzinne bez przemocy oraz prawidłowe zachowania i postawy.
- d) Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

- e) Zwiększenie świadomości młodzieży, rodziców i nauczycieli w obszarze przeciwdziałania przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy celem stworzenia bezpiecznego i wspierającego środowiska szkolnego, poprzez:

- Działania dla młodzieży:

- ✓ edukacja i warsztaty dotyczące przemocy rówieśniczej, jej rodzajów, skutków oraz sposobów reagowania;
- ✓ promowanie kompetencji takich jak empatia, tolerancja, asertywność, radzenie sobie ze stresem i umiejętności rozwiązywania konfliktów;
- ✓ kampanie informacyjne, plakaty i media społecznościowe mające na celu zwiększenie świadomości i zachęcanie do zgłaszania aktów przemocy;
- ✓ wspieranie inicjatyw uczniowskich, takich jak rady uczniowskie czy grupy wsparcia.

- Działania dla nauczycieli:

- ✓ szkolenia i warsztaty z zakresu rozpoznawania objawów przemocy rówieśniczej i odpowiednich reakcji;
- ✓ promowanie pozytywnych metod wychowawczych i budowanie atmosfery zaufania w klasie/szkole;
- ✓ współpraca z psychologami i pedagogami szkolnymi w celu skutecznego przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i możliwości podjęcia interwencji.
- ✓ umożliwienie zgłaszania przypadków przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy i szybkie reagowanie na nie.

- Działania dla rodziców:

- ✓ organizacja (we współpracy ze szkołami) spotkań i szkoleń dla rodziców na temat rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy;
- ✓ wspieranie inicjatyw społecznych i lokalnych programów przeciwdziałania przemocy;
- ✓ dostarczanie materiałów edukacyjnych i poradników dotyczących wspierania dziecka w budowaniu zdrowych relacji.

Cel szczegółowy 2:

Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa a tym samym skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.

Działania:

- a) Upowszechnianie informacji o możliwościach, formach i miejscu uzyskania specjalistycznej pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i innej.
- b) Upowszechnianie informacji o dostępności do telefonów zaufania dla osób doświadczających przemocy.

- c) Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową.

Cel szczegółowy 3:

Ograniczenie stosowania przemocy poprzez opracowanie i realizację programów korekcyjno – edukacyjnych oraz psychologiczno - terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania:

- a) Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób stosujących przemoc domową.
- b) Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.
- c) Monitorowanie udziału w programie korekcyjno - edukacyjnym osób stosujących przemoc domową.
- d) Badanie skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych poprzez monitorowanie zachowań uczestników przez okres 3 lat po ukończeniu programu.
- e) Realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.
- f) Monitorowanie udziału w programie psychologiczno – terapeutycznym osób stosujących przemoc domową.
- g) Przesyłanie zaktualizowanych powiatowych informatorów teleadresowych Prezesowi Sądu Rejonowego w Myśliborzu, Prokuratorowi Rejonowemu w Myśliborzu, Komendantowi Powiatowemu Policji w Myśliborzu, gminom powiatu myśliborskiego.

Cel szczegółowy 4:

Podnoszenie poziomu kompetencji i kwalifikacji podmiotów realizujących, przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Działania:

- a) Organizowanie wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową i stosującymi przemoc.
- b) Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego.
- c) Upowszechnianie dobrych praktyk i rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych

przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy domowej i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwięzionym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

7. Adresaci programu

Adresatami programu są przede wszystkim osoby doznające przemocy domowej. Edukować należy całe społeczeństwo, w którym funkcjonują też sprawcy przemocy jak również osoby udzielające pomocy i wsparcia ofiarom.

Płaszczyzny działania:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna kierowana do ogółu społeczeństwa m.in. do osób i rodzin zagrożonych przemocą.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.
3. Oddziaływania na osoby stosujące przemoc kierowane do osób stosujących przemoc domową oraz do służb i podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Adresatami programu są mieszkańcy powiatu myśliborskiego, a przede wszystkim:

1. Osoby doświadczające przemocy, w tym: dzieci, współmałżonkowie, partnerzy pozostający w związkach nieformalnych, osoby w podeszłym wieku, osoby niepełnosprawne.
2. Osoby stosujące przemoc domową.
3. Osoby będące świadkami przemocy domowej.
4. Służby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
5. Organizacje pozarządowe.
6. Społeczność lokalna.
7. Uczniowie, rodzice i nauczyciele szkół znajdujących się na terenie powiatu myśliborskiego.

8. Realizatorzy programu

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, a także wsparciem rodziny i jej członków.

Celem realizacji programu jest niezbędna współpraca pomiędzy instytucjami działającymi we wskazanym obszarze.

Realizatorami i partnerami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób doznających Przemocy Domowej w Powiecie Myśliborskim będą:

1. Starostwo Powiatowe w Myśliborzu,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu,
3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu myśliborskiego,
4. Lokalne zespoły interdyscyplinarne,
5. Miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
6. Komenda Powiatowa Policji w Myśliborzu,
7. Posterunki policji z terenu powiatu,
8. Placówki oświatowe z terenu powiatu myśliborskiego,
9. Zakłady Opieki Zdrowotnej z terenu powiatu myśliborskiego,
10. Miejskie i gminne ośrodki kultury,
11. Sąd Rejonowy w Myśliborzu,
12. Prokuratura Rejonowa w Myśliborzu,
13. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
14. Kościoły i inne związki wyznaniowe,
15. Inne podmioty działające na rzecz osób doznających przemocy lub stosujących przemoc.

9. Źródła finansowania

Działania zaplanowane w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób doznających Przemocy Domowej w Powiecie Myśliborskim na lata 2024-2030 finansowane będą z budżetu państwa, budżetu powiatu oraz budżetu gmin powiatu myśliborskiego jak również ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

10. Termin realizacji

Termin realizacji działań wyznaczonych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej wyznaczono na lata 2024–2030. Wyznaczone cele są zaplanowane długoterminowo i są powiązane z nowym okresem programowania na lata 2023 - 2027. W miarę posiadanych środków finansowych z budżetu państwa, powiatu oraz pozyskiwanych funduszy z innych źródeł poszczególne zaplanowane działania będą realizowane sukcesywnie.

11. Oczekiwane efekty oraz ewaluacja

Zakłada się, że działania realizowane w ramach powyższego programu przyczynią się do większej skuteczności pomocy osobom zagrożonym lub dotkniętym przemocą poprzez:

1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej;
2. Prowadzenie terapii dla osób stosujących przemoc domową;

3. Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu myśliborskiego;
4. Wypracowanie efektywnego modelu współpracy instytucji i służb w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
5. Ograniczenie skutków przemocy domowej.

Ewaluacja powyższego programu dokonana zostanie na podstawie weryfikacji:

1. Liczby sprawców przemocy uczestniczących w programie korekcyjno – edukacyjnym oraz programie psychologiczno – terapeutycznym.
2. Liczby osób dotkniętych przemocą.
3. Liczby osób poszkodowanych korzystających z terapii.
4. Liczby założonych „Niebieskich Kart”.

Przedstawiony „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie. Jego opracowanie posłużyć ma bardziej skutecznej, efektywniejszej i pełniejszej realizacji działań na rzecz osób uwikłanych w przemoc w powiecie myśliborskim.

12. Monitorowanie oraz sprawozdawczość

Stały monitoring programu będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu, który na bieżąco będzie oceniał realizację programu oraz proponował zmiany i aktualizację założeń, celów i skuteczności działań. Co roku w ramach sprawozdania ze swojej działalności, PCPR będzie przedstawiał radzie Powiatu Myśliborskiego ocenę realizacji niniejszego programu.

13. Podsumowanie

Tradycyjny obraz polskiej rodziny określa ją jako bezpieczną przystań, schronienie przed światem zewnętrznym, miejsce wsparcia emocjonalnego i zaspokajania potrzeb jednostki. Tymczasem statystyki pokazują, iż rodzina nie zawsze jest miejscem bezpiecznym. Zauważa się, że przemoc stała się dzisiaj normą stosunków społecznych, sposobem wychowania w rodzinie, w związku z tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu wraz z partnerami programu dokona wszelkich starań, aby zmniejszyć liczbę dramatów rozgrywających się w mieszkaniach adresatów obecnego programu. Proponowane rozwiązania mają przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa rodzin. Przedstawiony program jest kolejnym etapem działania na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Obecny program obejmuje lata 2024 - 2030 i jest kontynuacją poprzedniego. Program ma charakter otwarty i „elastyczny” tzn. może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom związanym ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi, rozwojem procesów społecznych i potrzebami w tym zakresie, a także wymogami prawa.